

ARSENIE
MONAHUL

ÎNTRE DUMNEZEU ȘI ROCK'N'ROLL

traducere din limba sârbă Ionuț și Sladjana Gurgu

tipărită cu binecuvântarea **PREASFINŢITULUI PĂRINTE GALACTION** Episcopul Alexandriei şi Teleormanului

Bucureşti 7520/2012

Am vrut libertatea şi am ajuns robi

Amintiri şi extrase din jurnalul unui monah despre cel mai iubit prieten al său din tinereţe, pictorul Duşan „Ghera” Gherzici, prea devreme plecat dintre noi, şi încă despre Dumnezeu, suflet, Biserică, arta contemporană şi vremurile în care trăim

CULTURA ROCK'N'ROLL şI DROGURILE[I]

Ce-i muzica? O trăire a sufletului? O creaţie artis- tică? Un mod de viaţă? Asta-i prima întrebare pe care-o ridicăm înainte de-a începe povestea lungă şi dramatică a Rock'n'roll-ului. Căci numai răspunsul la întrebarea asta ne va da cheia înţelegerii neobiş- nuitulului experiment spiritual numit Rock'n'roll. Fără îndoială, muzica este trăire. Şi una din cele mai fine trăiri ţâşnite din sufletul omenesc. Ne gân- dim, spunând acestea, atât la procesul de creaţie al compozitorilor, cât şi la receptarea muzicii de către ascultători. Muzica vine din adâncurile fiinţei ome- neşti şi se întoarce în ele.

Şi, fireşte, muzica este creaţie. Cea mai înaltă dintre creaţiile omeneşti. Dintre toate artele, poate cea mai desăvârşită, mai intimă şi mai puternică. Asemenea, cei care o ascultă sânt mai ales oameni cu o sensibilitate rară, cu o aşezare emoţională osebită, căci muzica va cauta mereu sufletele blânde. Ce putem spune însă despre muzica modernă, a cărei agresivitate este cel mai bun indicator al stricării sufleteşti prin care a trecut omului contemporan...

Un lucru este sigur. În faţa muzicii, nu putem rămâ- ne indiferenţi. Nimeni nu poate spune vreodată de- spre vreo creaţie muzicală că ar fi neutră din punct de vedere al emoţiilor transmise. Căci orice melo- die aduce cu sine lumea spirituală a creatorului ei,

1.Text apărut în Pravoslavlie – Revista Bisericii Ortodoxe Sârbe, nr. 939, semnat de Boşko Obradovici.

mişcările lăuntrice ale cugetului său şi trăirile inimii sale. Şi iată cum muzica ajunge să modeleze duhul unui întreg popor. Cu toţii sântem muzica pe care-o ascultăm: îi respirăm duhul, tindem către idealurile pe care ni le oferă şi vibrăm la trăirile ascunse în ea. Dar o muzică născută pe alte meleaguri, nu aduce ea ceva străin cu sine? De bună seamă, căci nu vine singură, ci poartă ca-ntr'un căuş întreaga-i cultură de provenienţă, asemenea şi ritmurile sufleteşti ale creatorilor ei.
Cu toţii ştim că muzica naţională este o importantă caracteristică a identităţii fiecărui popor. Să nu ui- tăm, aşadar, că unul din cei mai mari poeţi Sârbi ai secolului XX, Momcilo Nastasievici, vorbea despre însemnătatea muzicii ca despre un stâlp de temelie al identităţii naţionale şi, în eseurile sale, descoperea existenţa „melodicităţii materne." Muzica la care-ţi saltă inima, aceea-i patria ta.
Şi inima generaţiilor noastre de astăzi la ce muzică saltă acum?

Ce ascultăm?

Turbo-folk,[2] în topuri încă din anii '90, este conse- cinţa firească şi expresia fidelă a destrămării vieţii noastre sociale, din cauza pierderii conştiinţei naţio- nale sub comunism, erodării sistemului de valori, necunoaşterii propriilor tradiţii muzicale, precum şi schimbării perspectivei asupra lumii survenită în post-comunism. Cultul câştigului rapid, femei- lor uşoare şi distracţiilor superficiale, „eroii" zilelor

2.Turbo-folk - un fel de manele. (n.trad.)

noastre, mafioţii şi manelistele, năvălirea necon- trolată a ritmurilor străine văzute în mod greşit ca muzică populară, toate acestea ne-au pervertit şi desfigurat gustul în asemenea măsură, încât am avea nevoie acum de mulţi ani de postire muzicală şi curăţire doar ca să ne venim în fire.

În al doilea rând, avem fuga, oarecum îndreptăţită, de „ofertele” autohtone mai sus pomenite spre tot felul de topuri muzicale Occidentale, mai frumos ambalate, dar nu mai puţin lipsite de substanţă, care ajung la rândul lor să întipărească în sufle- tul tineretului nostru noi matrici mentale. Astăzi, *Rock'n'roll*-ul este un „tataie” trecut bine de 50 de ani, demult şifonat de vreme. Muzica nouă a ajuns cu mult mai departe, cu mai mare viteză şi spre un mai deplin nonsens. Căci, asemenea vremurilor pe care le trăim, şi ritmurile muzicale devin din ce în ce mai accelerate, până când ne vor sări timpanele. Abia atunci, probabil, după ce totul se va opri, vom mai putea trăi întoarcerea armoniei.

În al treilea rând, vedem că muzica clasică, romanţele şi muzica contemporană de calitate sânt atât de greu de regăsit pe harta culturală a Serbiei, din pricină că am avea nevoie nu doar de artişti serioşi, ci şi de un public serios. Partea bună din toată istoria asta este că trăim în zilele noastre o adevărată reînviere a muzicii duhovniceşti şi a celei tradiţionale şi deja gustăm din roadele lor de cea mai bună calitate. Iată cum, într'un fel modern, se înnoieşte moştenirea noastră muzicală. Şi nu s'ar fi ajuns aici, dacă nu s'ar fi petrecut întâi în societate un proces de reîn- noire

duhovnicească, care şi-a căutat neîndoielnic şi forma de expresie artistică.

Atunci, la ce bun să mai discutăm acum de Rock'n' roll când, în zilele noastre, narcomania e la fel de mult prezentă şi în turbo-folk, şi în tehno? Pentru că toate acestea sânt doar sub-produsele (*by product*) unei civilizaţii ce caută stimulenţi chimici ca să fugă de nonsensul vieţii lor şi să atingă un „rai artificial." În timp ce Rock'n'roll-ul a fost, paradoxal, cel care s'a revoltat împotriva acestei civilizaţii, dar şi cel mai bun purtător de cuvânt al absurdului ei.
Să fie oare întâmplător că istoria Rock'n'roll-ului în- cepe odată cu marea schimbare spiritulală din anii '60, ai secolului XX când civilizaţia Apuseană a vrut să rupă definitiv legăturile cu identitatea ei Creş- tină? Putem înţelege oare rock-ul fără înţelegerea revoluţiei sexuale şi a tuturor celorlalte revoluţii ale epocii moderne? Sloganuri precum *„Sex, Drugs & Rock'n'roll"* şi *„Live fast, die young and leave a good-loo- king corpse,"* au un mesaj limpede. Rock-ul autohton se deosebea totuşi de cel străin prin faptul că pro- mova mult mai puţin satanism, dar tot la fel de mul- tă promiscuitate şi droguri. Rock-ul autohton a fost acceptat de puterea comunistă ca să canalizeze con- venabil revolta tineretului, care astfel, din interioriul sistemului, putea fi mai uşor de controlat. La noi, la fel ca în Occident, această revoltă şi-a depus armele în industria divertismentului şi a marilor câştiguri, din ea rămânând doar jucarea rolului de revoltă, adică o formă goală, lipsită de orice conţinut.

Ortodoxie şi Rock'n'roll

Este Rock’n’roll-ul ceva mai mult decât o simplă muzică? Ajunge să se transforme, din simplu gen

muzical, într’o ideologie? Să impună un mod de viaţă?

Că este un curent muzical, este indiscutabil, căci gusturile nu se discută. Că este o revoltă tinerească şi un mod de distracţie – este, asemenea, de înţeles, căci floarea vârstei îşi cere preţul ei. Însă problema se pune în momentul în care din Rock’n’roll se face o ideologie, o nouă concepţie asupra lumii, care ne propune modelul ei de viaţă. Căci astfel începe ruptura de morala tradiţională şi acceptarea unei vieţi fără responsabilităţi faţă de căsătorie şi faţă de familie, de unde se ajunge la distrugerea treptată a persoanei, toate sub stindardul câştigării unui sens existenţial superior.

Ca mod de viaţă, să-l analizăm mai îndeaproape. Poate fi ascultată muzica Rock’n’roll fără stimu- lenţi artificiali? Alcoolul, drogurile şi desfrâul sânt subînţeleşti ca fiind tovarăşii de nedespărţit ai vieţii din spatele scenei Rock’n’roll. Se ştie că drogurile au găsit mai întâi în lumea Rock’n’roll primii mari consumatori şi susţinători. Dar este oare acest lucru o regulă, sau o excepţie? Putem, prin urmare, să legăm Rock’n’roll-ul şi de un fel de viaţă moral? Îl putem oare apropia de Ortodoxie? Putem asculta muzică Rock’n’roll fiind Creştini ortodocşi?

În literatura Ortodoxă Sârbă, întâlnim două răs- punsuri la această întrebare: unul care exclude orice punct comun între Ortodoxie şi Rock’n’roll, şi altul care găseşte legături. Prima opinie susţine că Orto- doxia şi Rock’n’roll-ul sânt două lumi diametral opuse, promovând două sisteme valorice aflate la antipod, motiv

pentru care nu se pot, în nici un caz, împăca. Ieşirea din dilemă trebuie făcută prin aban-

donarea modului de viaţă Rock'n'roll şi întoarcerea la Ortodoxie. Căci, să luăm aminte, din întâlnirea şi amestecarea cu Rock'n'roll-ul, Ortodoxia nu are nimic de câştigat, ci numai de pierdut. Şi, mai ales, să nu uităm că nu Ortodoxia este cea care ar trebui să-şi caute o formă de expresie în muzica Rock'n'roll, ci rockerii sânt aceia care ar trebui să-şi lase muzica lor şi să pătrundă în lumea muzicii duhovniceşti şi a cântărilor psaltice.

Cea de-a doua opinie lasă totuşi loc de întâlnire Ortodoxiei cu Rock'n'roll-ul. Din punctul acesta de vedere, Rock'n'roll nu este doar o filosofie de viaţă ce se leapădă de Dumnezeu, ci este o expresie a întregii tragedii a omenirii care şi-a pierdut sensul vieţii şi care, paradoxal, îl caută tocmai în acest fel. Rock'n'roll-ul face asta mai ales prin proprii rebeli şi căutători de Dumnezeu, nemulţumiţi de lumea pus- tiită în care trăiesc. Încununarea acestei abordări în muzică a fost producerea albumului „Mai presus de Răsărit şi de Apus,”[3] care a încercat să dea o formă muzicală nouă unui conţinut Ortodox. Nu este aici nici timpul, nici locul să discutăm despre valoarea acestui proiect, dar este important să observăm că o asemenea iniţiativă a cutremurat serios ideologia care se credea singura stăpână peste Rock'n'roll.

În cadrul Bisericii noastre, interesul asupra acestei teme nu-i deloc întâmplător. Iată câteva motive se-

---

3. „Mai presus de Răsărit şi de Apus” este un album lansat în anul 2001, conţinând treisprezece piese pe versurile Sfântului Nicolae Velimirovci cântate de artişti celebri de muzică rock Sârbească. Albumul a

fost editat de Ieromonahul Iovan Ciuli- brk, cu binecuvântarea Mitropolitului Amfilohie Radovici al Muntenegrului. (n.red.)

rioase. Primul este numărul mare de tineri, acum în Biserică, veniţi din lumea rock-ului. Să fie oare întâmplător că tocmai aceste suflete au căutat şi au ajuns până la porţile Bisericii? Chiar ar merita făcută o analiză (procentuală) legată de tipul de muzică ascultat de cei care s'au întors în ultimul timp în Biserică.
Al doilea motiv este că partea cea mai bună a rock- ului este nemulţumirea permanentă pe care-o are în faţa răspunsurilor superficiale pe care lumea le dă celor mai importante întrebări despre viaţă şi faptul că-şi propune să caute până la rezolvare problemele care-l macină. În această căutare stă, fireşte, şi calea pierzaniei, pe care mulţi s'au dus, dar şi calea spre Viaţă, spre Credinţă, pe care iarăşi mulţi dintre ei se află.
Şi, în cele din urmă, câteva din mănăstirile noastre sânt astăzi locuri de lecuire pentru cei dependenţi de droguri. Nici un om chibzuit nu poate nega că, fără găsirea unei aşezări duhovniceşti şi a unei co- muniuni de dragoste, este aproape cu neputinţă pentru cineva să se desprindă de această boală.

O mărturie personală

M'am hotărât să scriu acest articol datorită cărţii
„Între Dumnezeu şi Rock'n'roll" apărută cu binecu- vântarea Preasfinţiei Sale Artemie, Episcopul Raşkăi şi Prizrenului şi sub îngrijirea Mănăstirii Ţârna Reka. În carte sânt înfăţişate, aşa cum sântem anunţaţi şi în subtitlu, *amintiri şi extrase din jurnalul unui monah despre cel mai iubit prieten al*

său din tinereţe, pictorul Duşan „Ghera” Gherzici, prea devreme plecat dintre noi,

şi încă despre Dumnezeu, suflet, Biserică, arta contem- porană şi vremurile în care trăim. Până acum, cea mai bună recenzie asupra ei îi aparţine lui Aleksander Marici, poet din Kralievo:

„Cartea de faţă este o mărturie despre apogeul şi agonia generaţiei Rock'n'roll. Este povestea văzută prin ochii unui participant activ la întâmplările pe- trecute în cercurile artistice ale anilor '80 şi începutul anilor '90. În acelaşi timp, cartea este şi o spoveda- nie publică ce ne duce cu gândul la primele veacuri ale Creştinismului, când credincioşii se măturiseau în faţa întregii Bisericii. Este mulţumire adusă lui Dumnezeu pentru propria-i izbăvire şi luptă plină de însufleţire pentru iertarea păcatelor unei întregi generaţii care a avut de suferit în prăpăstiile nar- comaniei. Mai este şi cugetare asupra unor între- bări esenţiale ale artistului şi asupra rostului artei în general. Găsim în paginile ei multe răspunsuri şi sfaturi practice despre cum să te fereşti de stimu- lenţii artificiali, precum şi rugăciuni de o forţă lirică deosebită, pline de sinceritate. Această carte poartă în sine istoria unui micro-cosmos lovit de o macro-tragedie. Asemenea, ne aduce în faţă, prin povestea ei, revolta culturii vieţii împotriva culturii morţii. Şi, nu în ultimul rând, cartea este un mare semn de exclamare pentru noile generaţii care au pornit pe aceleaşi căi de suflet pierzătoare, sau care sânt la un pas de a porni pe ele."

Două sânt, aş sublinia, calităţile cu totul deosebi- te ale acestei cărţi. Fiecare capitol al ei se sfârşeşte printr'o rugăciune pentru toţi cei care-au rătăcit şi încă

rătăcesc în lumea Rock'n'roll-ului, aflaţi în mari frământări sufleteşti şi fără repere clare asupra ros-

tului vieţii. Prin duhul de rugăciune ce le însoţeşte, aceste amintiri tulburătoare despre sine, despre pri- etenii săi şi despre mulţi tineri ai generaţiei din care autorul a făcut parte dau cărţii o notă de dragos- te sinceră, Creştinească, precum şi de grijă pentru mântuirea aproapelui, adesea atât de absente în zilele noastre. Poate că textul n’ar fi fost îndeajuns de convingător dacă n’ar fi fost însoţit de ilustraţii- le care dau mărturie despre cele două duhuri din această lume: chipurile deformate, desfigurate, chi- nuite ale îngerilor căzuţi sânt puse în oglindă cu în- făţişările iconografice ale lui Dumnezeu şi sfinţilor Săi. Francisc Bakon, Pablo Picasso, Radovan hir- shl şi ucenicul lor Sârb, Duşan Gherzici faţă în faţă cu Andrei Rubliov, Theofan Grecul şi alţii iconari neştiuţi ai celor mai frumoase fresce Ortodoxe. Cine nu va pătrunde textul, va înţelege imaginile.

Paginile de faţă nu sânt o mustrare aruncată Rock’n’roll-ului, ci vin din însăşi inima unui om care, străbătund această cale până la capăt, i-a simţit minciuna pe propria-i piele şi a ajuns până la pra- gul sinuciderii. Asemenea Cuviosului Serafim Rose, cel mai mare nevoitor American al secolului XX, şi acest monah Sârb a trecut prin toate ispitele Belgra- dului şi New York-ului şi, izbăvit fiind prin Dumne- zeieasca Pronie, dă acum mărturie noilor generaţii despre toate cele pe care le-a trăit. Nici o teorie nu poate fi mai convingătoare decât această mărturisi- re despre o întreagă generaţie de tineri belgrădeni proveniţi din familii de nomenclaturişti comunişti, majoritatea cu

părinţii despărţiţi, care a încercat to- tul, dar nu a găsit nimic - afară de moarte duhovni- cească şi trupească.

Cartea îndeamnă la o înţelegere serioasă a fenome- nului Rock'n'roll, văzut nu doar ca muzică în sine sau ca modă trecătoare în rândul tinerilor, ceea ce n'ar fi neapărat condamnabil, ci ca mod de viaţă care încearcă să promoveze doar latura trupească din om, sau să joace rolul unei căutări spirituale pe o cale care, de prea multe ori, s'a arătat a fi înfundată.

Om de cultură, filolog, activist politic, Boşko Obradovici s-a născut în 1976 în satul Vranici de lângă Ceaceak. A absolvit Facultatea de Filologie din Belgrad cu o licenţă despre „Miloş Ţrnianski şi noul naţionalism" (apărută la Editura Hrišćanska misao, Beograd, 2005) pentru care a primit Premiul Miloş Ţrnianski pentru cea mai bună carte de eseuri în limba Sârbă în perioada 2003 - 2005. În anul 1999, împreună cu doi studenţi de la Litere, a înfiinţat Revista „Dveri srpske" (Dverele Sârbeşti) care între timp a ajuns una din cele mai importante reviste Sârbeşti. Este unul din redactorii siteului www.dve-risrpske.com şi redactorul şef al emisiunilor tv „Dveri srpske," precum şi iniţiniatorul şi coordonatorul proiec- telor Adunarea Tineretului Sârbesc, Reţeaua Sârbească, Şcoala Sfântului Savva. A publicat mai bine de 150 de texte în ziarele laice sau bisericeşti, iar ca reprezentant al „Dveri Srpske" a apărut la sute de conferinţe şi emisiuni radio-tv. Antologia sa de texte „Testamentul Sârbesc - Chestiunea Sârbească azi" a cunoscut trei ediţii - 2007,

2008 şi 2010.

Dumnezeule,
Păcătuit-am, rătăcit-am calea, cu patimi ne-am legat. Am vrut libertatea şi am ajuns robi.
Către înalturi tins-am sufletele noastre: până-n adâncuri ne-am prăbuşit.
Lumină dorit-au ochii noştri: cu întunericul ne-am în-
vălit.

Ale noastre-au fost beţia puterii, belşugul darurilor, sprin- teneala minţii,
Chipurile strălucind, vocile tunând, pletele triumfând. Ale noastre-au fost cuvintele slobode, îndrăzneala ne- cruţătoare, purtarea aleasă.
Ci ale noastre-au fost mai deplin rănile, amărăciunile,
durerile,
Pe care purtându-le, adesea înşine nu le vedeam.

Şi totul pentru dragoste
Pe care pretutindeni o
căutam. Numai în Tine nu,
Numai în Tine nu.

Iisuse, tristeţea
mea, Iisuse,
tinereţea mea,
Singură bucuria
mea, Iartă-mă.

PREFAŢĂ

Frământările şi chinurile unei generaţii, văzute din perspectiva grupului de tineri despre care vom vorbi în paginile următoare, nu înfăţişează altceva decât pătimirile vremurilor noastre, ale timpului concret în care s'au petrecut întâmplările. Totuşi, la o privire mai atentă, observăm că rădăcinile aces- tor pătimiri sânt mult mai adânci şi mai întinse, cu- prinzând întreaga istorie prin care omul a trecut de la facerea lumii şi până în prezent. Privind astfel, ajungem să ne punem o întrebare esenţială: *Oame- nii, cu ce şi-au umplut sufletul - cu bucurie sau cu chin?* Mai mult, întreaga activitate omenească, de-a lun- gul vremii, o putem rezuma la o singură întrebare, la un singur scop: *Cum să ne izbăvim de suferinţă şi să dobândim împlinirea şi bucuria?* Fireşte, împlinirea şi bucuria duhului, căci ştim cu toţii că sănătatea tru- pului nu este suficientă pentru a trăi pacea şi bucu- ria sufletească.
Dar, pentru împlinirea unui scop, trebuie să ţinem seama de nişte legi, fără de care nu putem să atin- gem ce ne-am propus. Şi, de obicei, cel care-i rân- duieşte cuiva o datorie, îi rânduieşte în acelaşi timp şi legea, regulile după care datoria să poată fi în- deplinită. Iar dacă vorbim despre om şi, îndeosebi, despre *suflet*, prin care înţelegem esenţa omului, atunci înţelegem că scopul nostru final, rostul vieţii noastre este *trăirea bucuriei vieţii*. La aceasta nu

pu- tem ajunge decât printr’un contact neîntrerupt cu

Izvorul Vieţii, cu Viaţa Însăşi în esenţa ei, cu Făcăto- rul şi Dătătorul de viaţă al întregii zidiri. Dumnezeu ne-a dat şi legea, şi rânduielile prin care să dobân- dim mântuirea, mântuire care începe încă din lu- mea aceasta şi pe care noi o primim ca pe o arvună, ca pe o încredinţare pentru viaţa veşnică, căci acesta este *scopul nostru cel mai înalt*. Când însă legea lui Dumnezeu este uitată sau lepădată, scopul nu mai poate fi atins, iar omul îşi petrece întreaga viaţă în chinuri care, după moartea trupească, se vor pre- lungi în chinurile veşnice.

Am îndrăznit să aştern rândurile din această carte nu pentru a judeca, nici pentru a umili pe cineva, ci din pricina durerii şi a dragostei pe care o simt pen- tru prietenii mei adormiţi. Nădăjduiesc că nu voi fi înţeles greşit de aceia care mai sânt încă printre noi. Şi, mai ales, nădăjduiesc că paginile de faţă vor fi cu adevărat de folos generaţiilor ce vin din urmă.

Prin imaginile pe care le prezint aici am încercat să fac o paralelă între iconografia Ortodoxă şi câteva lucrări de artă modernă, lăsând cititorului să judece şi să recunoască singur duhurile care se întrezăresc în ele.

dUmINICĂ, 4 mARTIE 200l

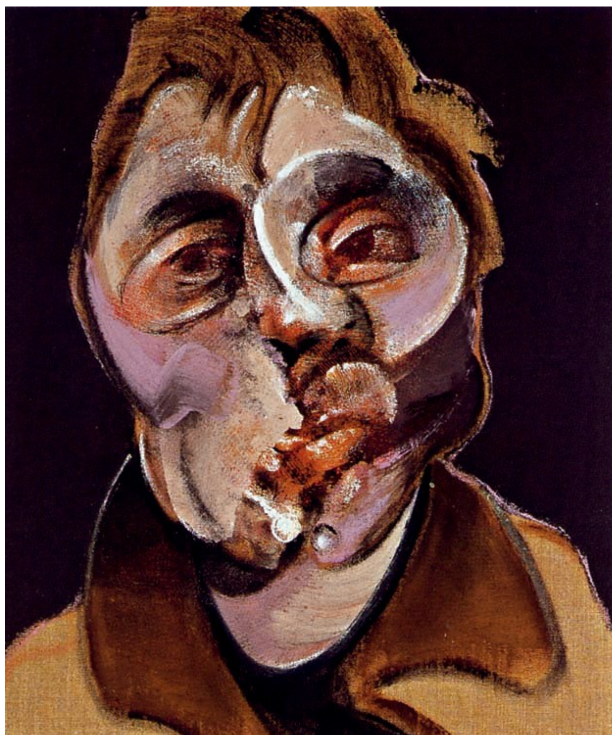
Astăzi e ziua de naştere a celui mai bun prieten al meu din tinereţe, Duşan, mort cu trei ani în urmă. Ne-am cunoscut în clasa a VI-a şi, chiar din prima zi, ne-am avut ca fraţii. Era un suflet cum rareori se poate întâlni, senin, curat şi nobil, limpede şi încântător, înzestrat cu un mare talent de pictor. În jurul lui, întotdeauna stăpânea un soi de electri- citate şi înflăcărare, de avânt către orice creaţie, în fiecare clipă din zi sau din noapte. Anii treceau, noi creşteam, ajunsesem să ne cunoaştem din ce în ce mai bine, ţineam mult unul la celălalt, nedespărţiţi eram. Dar, în această lume, strălucitoare prin afară, iar prin lăuntru nefericită, satana şi-a aţintit ochiul său de fiară asupra lui şi asupra sufletului lui, cum deseori se întâmplă cu asemenea oameni înzestraţi şi rari. A făcut-o ca nu cumva un astfel de talent să crească în virtute şi să ajungă un om cu adevărat mare şi plăcut lui Dumnezeu, prin viaţa sa putând să înrâurească vieţile multora, ceea ce i-ar fi primej- duit diavolului stăpânirea cea vicleană asupra îm- părăţiei pământeşti.

Copilăria lui Duşan a fost lipsită de dragoste şi a crescut fără pace în suflet, din pricina divorţului timpuriu al părinţilor şi al neînţelegerilor din fami- lie. Era tot timpul însetat după atenţia celorlalţi şi căuta înţelegere din partea lor. În tinereţe n’a avut pe nimeni care să-l îndrume spre Dumnezeu cum se cuvine. Ce-i drept, o avea pe Milia, bunica din

partea mamei, femeie bună şi cucernică, dar puţin ciudată, care n'a ştiut cum să le insufle evlavia sa şi nepoţilor zburdalnici. Din pricina acestei situaţii, şi fiind aplecat spre alinarea din afară, într'o nenorocită zi, care avea nu doar să-i schimbe întreaga viaţă, ci şi să-i provoace prea devremea-i moarte, a intrat în contact cu praful polenului din câmpurile înflo- rite ale iadului, zis şi heroină. Asta s'a întâmplat pe când ne-apropiam de 25 de ani şi locuiam încă în Belgrad, dar începusem să ne pregătim deja pentru plecarea în America, spre o viaţă nouă, mai *fericită*, după cum ni se părea pe-atunci.

Nu-i de mirare că ne legasem atât de strâns unul de altul, pentru că, la rândul meu, aveam o poveste a vieţii oarecum asemănătoare. La fel ca el, mi-am petrecut copilăria şi adolescenţa în Belgrad, în epoca de vârf a atheismului comunist, când se puteau găsi la liber cărţi, informaţii şi învăţături despre toate religiile şi filosofiile pământului, numai despre singura şi adevărata învăţătură Creştin-Ortodoxă nu. La fel ca el, şi la mine acasă domneau haosul şi scandalurile între părinţi, care s'au terminat odată cu divorţul. La fel ca el, am fost la rândul meu expus razelor ucigătoare ale iadului. Însă, din oarecare pricini, care nu-mi sânt tocmai limpezi, Dumne- zeu a fost tot timpul lângă mine, prin îngerul meu păzitor. Oriunde mă aflam, orice făceam, el îmi pur- ta de grijă ca niciodată să nu cad pe de-a-ntregul în mreaja vicleanului pescar de suflete omeneşti. Tânăr, naiv şi neiscusit cum eram, am înghiţit şi eu multe momeli, în schimb, fratele meu, Duşan, a primit cu

totul întru sine sămânţa cea rea şi, din păcate, şi-a trăit întreaga viaţă luând minciuna în loc de adevăr.

Francis Bacon - Autoportret
(artistul preferat al lui Ghera)

Una din cele mai mari deosebiri dintre caracterele noastre, care a fost hotărâtoare, poate, pentru ce s'a întâmplat mai târziu cu viaţa noastră, a fost că eu întotdeauna purtat-am dragoste frăţească priete- nilor mei nefericiţi, deştepţi şi talentaţi, dar rătăciţi, şi mereu am fost în stare de orice jertfă pentru ei, în vreme ce în Duşan domnea o semeţie, poate chiar dispreţ faţă de ceilalţi, pe care-i vedea fiindu-i inferiori, cu toate că adesea ascundea purtarea asta în glume şi în farse tinereşti. Şi-mi pare că de-aici venea miasma ce-l oprea pe îngerul său păzitor să-i stea alături şi să-l ocrotească în toate acele locuri întunecoase şi primejdioase, în care petrecut-am împreună multe din ceasurile tinereţii noastre păcătoase, pe când, cu orice preţ, voiam să ocolim întoarcerea în casa părintească.
Într'o măsură mai mică sau mai mare, drogul a făcut parte integrantă din viaţa noastră, ca şi din viaţa cercului mai larg de tineri belgrădeni din acele vremuri, mai ales a celor dăruiţi cu talent artistic, creativi, ce promiteau că se vor afirma. Cu toţii pic- tori, actori, muzicieni, scriitori, precum şi studenţi ai şcolilor înalte, dar fără cunoştinţe întemeiate despre Adevăr, despre esenţa vieţii, despre rostul omului pe lume. Eu, de fapt, niciodată n'am călcat îndea- juns de adânc în iadul ăsta, fiind păzit de Dumnezeu şi de marea dragoste a părinţilor mei, oameni buni, dar imaturi şi, deşi divorţaţi, mereu uniţi când era vorba de mine. Am fost destul de departe, şi totuşi adesea în mediul lor, astfel că, vrând-nevrând, am fost molipsit la rându-mi de aburii otrăvitori în care ei trăiau.

Dar Biserica, Doamne, fost-a atât de aproape, şi totuşi

hristos Pantocrator - Mănăstirea hilandar

atât de departe, şi Însuşi Duhul Tău mult mai aproape nouă, copii nefericiţi ai întunecatului secol XX. Necu- noscând aceasta, îndepărtaţi am fost de Tine cu mii de ani-lumină...

În cele din urmă, am terminat facultăţile. Eu - Sto-
matologie, el - Academia de Arte. America ne aştep- ta. Vreau să mai amintesc doar că într'o vară, cu vreo şapte ani înainte de acest moment, mai petre- cusem două luni în New York, unde am împins şi mai adânc altoiul malign al Occidentului, pe care-l primisem în Belgrad încă din copilărie, prin filme şi muzică. Atunci ne-am făgăduit unul altuia că într'o zi ne vom întoarce aici pentru totdeauna. Niciodată nu-l voi uita pe tatăl meu, la aeroportul din Belgrad, şezând mai departe de mine şi de grupul de prieteni care veniseră să-şi ia rămas-bun şi plângând de rupea cămaşa. El a simţit că asta-i ultima noastră despărţire, pentru că America m'a aruncat într'o viaţă nouă, cu ani grei de pătimiri sufleteşti. Apoi veni maturitatea şi, în cele din urmă, călugăria.

Iisuse, cel mai dulce al meu, îngăduit-ai să mergem în robia fiicei Babilonului celui nou, tinereţea să ne-o bea, minţile să ni le-nşele şi trupurile să ni le-otrăvească, să ne ia de mână în rochiile ei mătăsoase şi să ne ducă prin culisele vrăjite ale camerelor viclean spoite cu lumini ar- tificiale, în palatul din văzduh al împăratului adevărului celui mincinos. În dragostea şi cuviinţa Ta pentru voia noastră liberă, le-ai îngăduit pe toate numai din pricina dorinţei noastre nebune şi nesocotite, aşteptându-ne şi nădăjduind

să ne trezim şi să vedem că, pe calea pe care-o pornisem, ne duceam întins spre abisul colţilor fiarei.

Doamne, Tu ştii că nu aduc mărturisirea asta pentru cei simpli, cuviincioşi şi buni, ci pentru sufletele care

Pablo Picasso – Portret Ambroaza Volara

pătimesc asemeni mie, pe care lumea-i numeşte boemi, hoinari, vântură-lume, vagabonzi. Şi trag nădejde că vor înţelege astfel că Dumnezeu tocmai pe unii ca ei îi aşteaptă să-i mântuiască şi să-i aşeze în Cereştile Sale lăcaşuri.

hristos Pantocrator - Sfântul Andrei Rubliov

mARŢI, 6 mARTIE 2001

În New York am ajuns cu două geamantane noi, *Made in Serbia*. De-ndată ce-am coborât pe aeropor- tul Kennedy, numai ce văd că rămân cu mânerele lor în mână. A trebuit să le leg c-o sfoară înainte să trec vama – bine c-am avut-o la îndemână! – dar şi aici, vameşii au crezut că ascund ceva în bagaj şi mi-au cerut să le deschid pe amândouă, cercetând totul pe-ndelete. Bineînţeles că n'au găsit nimic sus- pect, afară de un lucru care i-a surprins – o trusă de scule manufacturate, primitive, dar practice, pentru cizmărie, meseria cu care-am câştigat mai apoi bani frumoşi, lucrând pe comandă încălţăminte modernă şi unică, mai ales din piele de şarpe.
hotărârea de-a pleca în America n'a fost singurul meu dor de ducă. În acelaşi timp, dar cu o intensita- te mai mică, am visat să ajung în India, spre Nord, aproape de himalaia, fiind pe-atunci înclinat spre zen, budism şi filosofia Orientală în general. Fuse- sem iniţiat deja în două secte Orientale: guru maha- ragea şi MT – meditaţie transcedentală. Meditaţia transcedentală mă interesa mai mult şi mă ocupam cu ea de şase ani. Mulţumesc lui Dumnezeu că to- tuşi n'am plecat în Asia, pentru că niciodată n'aş mai fi scăpat de-acolo. Am practicat MT şi în Ame- rica. Abia mai târziu, când am descoperit rugăciu-nea, ascetica şi mistica Ortodoxă, mi-am dat seama de sărăcia, superficialitatea şi înşelăciunea gândirii Orientale, pe care o

vedeam pe vremuri foarte în-

semnată şi înaltă. Meditaţia de douăzeci de minute, de două-trei ori pe zi, nu era nimic alta decât invo- carea diavolilor, a căror lucrare s'a manifestat asu- pra mea printr'o afundare din ce în ce mai adâncă în patimile trupeşti, mai cu seamă în curvie. Satana are două capitale pe pământ. Una în India, cealaltă în America. În prima ia chipul înţeleptului, misticului, mântuitorului sufletelor, călăuzitorului spiritual, harismaticului. În cea de-a doua se arată ca un om modern, de succes, capabil, bogat, mulţumit, preţuit şi respectat, care ţine toată lumea în palmă. Dar iată-mă din nou în New York – după atâţia ani! Inima îmi tresălta de emoţie. Duşan împreună cu prietena sa, Julia, ajunseseră aici cu o lună înainte, pentru că pe mine mă reţinuseră în ţară nişte formalităţi legate de viză. Aveau deja un aparta- ment închiriat în Manhattan, într'o zonă bună din partea de Est. Împreună cu mine venise şi Elena, o prietenă comună, care plănuia să petreacă vara alături de noi. Acum sântem în taxi, călătorind prin Queens spre adresa la care ne aşteptau Duşan şi Ju- lia. Eram cu toţii ca o familie şi ne bucuram unii de alţii. Apartamentul - mare şi frumos. Îl primisem de la nişte Sârbi plecaţi în vacanţa de vară în Iugosla- via. În camera din mijloc, care era şi cea mai mare, Duşan îşi amenajase atelierul. Pânze mari, pe ele lait- motivul cerului albastru şi al zidurilor mănăstirilor Ortodoxe zburând prin văzduh, învelite în draperii roşii. Atunci, aceste picturi mă mirau nespus, fără a putea recunoaşte în ele strigătul subconştient al sufletului său, care încerca să fugă într'un fel din măcinarea lumii.

Ce să vă spun despre New York? O colivie înţesată

cu toate popoarele pământului. Douăzeci de mili- oane de oameni. Capitala lăcomiei şi a păcatului de tot felul. Noul Babilon. Îmi aduc aminte de una din cele mai înalte clădiri de birouri, nu mai ştiu exact pe ce bulevard, al cărei număr, întâmplător, era toc- mai 666. Acest număr, scris din tuburi de neon, era pus în vârful clădirii ca o reclamă luminoasă. Putea fi văzut din toate părţile oraşului, chiar şi de la mari distanţe. Cât de mult spunea numai această imagine, fără cuvinte, despre oraş!

Aici, patima noastră de căpătâi a ajuns să fie fu- matul marihuanei. Aceasta e o plantă din familia cânepei – „cânepă indiană" – al cărei element de bază este canabisul, la fel cum este nicotina în tutun şi cofeina în cafea. Marihuana este numită „drog uşor," pentru că asupra funcţiilor trupului are, într'adevăr, o influenţă mai mică decât alcoolul, tutunul sau cafeaua. Însă, după influenţa sa asupra sistemului nervos, o putem numi cu uşurinţă drog greu. La început îţi oferă o stare bună, de re- laxare din tensiunea zilnică, de creativitate artistică şi intelectuală şi de potenţă sexuală, atât de bine văzută în lumea asta stricată. Aceste stări pot dura câţiva ani, dar mai devreme sau mai târziu, diavolul canabisului va veni să-şi încaseze datoria. Atunci începe să se întâmple cu totul altceva. Treptat, în om se sălăşluiesc frici neîntemeiate, bănuieli para- noice şi suspiciune faţă de toţi oamenii şi situaţiile. Puterea intelectuală scade şi omul nu-şi mai găseşte rostul în societate, putându-se ajunge până la stări de schizofrenie pură, cu tot felul de halucinaţii şi dezechilibru mintal general.

Astăzi, marihuana este deja legalizată în multe ţări,

mai ales în cele mai civilizate ale Europei Occiden- tale. În America, adesea poţi vedea familii ce par pe dinafară decente şi echilibrate social, unde însă, de două sau trei generaţii, se fumează marihuana. Asta-i democraţia – fiecare are dreptul să-şi împli- nească poftele şi să-şi ia chiar viaţa, dacă are chef. *O, maică, Biserică Ortodoxă, împreună cu Născătoarea de Dumnezeu, cu Apostolii, Mucenicii şi toţi sfinţii, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi, să ni se deschidă ochii duhovniceşti şi să putem vedea toate mrejele şi vi- cleniile tatălui întunericului şi ale slugilor lui.*

Spre sfârşitul primei noastre veri în America, ne-am cunoscut cu celebrul fotograf Stefan Lupina, emi- grat de tânăr din Croaţia şi stabilit în New York. Era un om foarte extravagant, plin de energie şi doritor de faimă, pe care mai că o şi dobândise în vremea aceea. A fotografiat multe staruri ale filmului şi mai ales ale rock-ului. Trăia într'un mare studio pe Broadway, în Soho.

Într'o după-amiază, Ghera m'a chemat să mergem într'o vizită la Lupina. După o zi însorită, în care ne plimbasem senini prin oraş, bine-dispuşi, împreună cu Julia şi Elena, vizitând galerii de artă, am ajuns şi la studioul lui Stefan. Ne-a primit amabil şi relaxat, ne-a înconjurat cu atenţie şi ne-a povestit anecdote cu personalităţi pe care le pozase. Ne-a arătat albu- mele foto şi ne-a amuzat în fel şi chip cu simpaticul lui accent Croat.

Pentru că ziua deja se apropia de sfârşit, ne-a spus că este invitat în acea seară într'o mega discotecă de curând deschisă, *Tunelul*, aflată într'un spaţiu imens al unui depou vechi şi părăsit de metrou. El trebuia să facă un *photo performance* şi, în timp ce stăteam de vorbă, i-a venit ideea să ne invite şi pe noi acolo. Pentru că aflase din discuţii că mă ocu- pam cu yoga şi, pentru că aveam un trup mlădios, ne-a propus să apărem toţi trei pe scenă. Stefan avea să-l fotografieze pe Ghera care trebuia să picteze trupul unei mulatre

fotomodel, iar eu, în altă parte

a scenei, aveam să improvizez exerciţii yoga într'o suită lentă, ca un fel de balet static. La acea vârstă, fiind gata oricând pentru ieşiri excentrice, propu- nerea ne-a sunat nemaipomenit şi-am acceptat-o cu multă plăcere.
Bineînţeles, în lumea noastră, asemenea evenimente nu se puteau petrece fără lucrul care ne-a marcat, printre altele, modul de viaţă. Pe masă a apărut proaspăta şi foarte scumpa cocaină, venită direct din Columbia. Am tras fiecare câte-o linie măricică şi-am plecat pe înserate. Starea euforică ne-a ţinut tot drumul, iar când am ajuns, am fost primiţi şi conduşi direct la intrarea pe scenă.
Ghera şi cu mine eram goi până la brâu, purtând doar nişte dresuri strâmte, în timp ce Lupina era îmbrăcat într'un costum de piele neagră. Am intrat pe-o scenă micuţă, cât un ring de box. Reflectoarele s'au aprins şi spectacolul a început. În discoteca plină până la refuz se aflau câteva mii de oameni şi toate privirile au fost brusc aţintite spre noi. Prin tuşe de culori vii, Ghera picta repede şi cu îndemânare fiinţe fantastice pe trupul dezgolit al fetişcanei. Stefan îi înconjura, îşi alegea unghiurile, fotografia. În tot acest timp, însufleţit de-o stare ciudată, întru totul extatică, ca într'o transă, am făcut nişte exerciţii pe care niciodată mai înainte nu le reuşeam. Totul curgea într'un fel ritualic şi, pur şi simplu, simţeam cum mă încarc din energia acelei masse de oameni care ne privea fără să clipească, fascinată de eveni- mentul neobişnuit de pe scenă. Printre ei se aflau şi mulţi belgrădeni care locuiau în New York, veniţi

acolo pentru că auziseră că vom participa şi noi. Îmi amintesc că unul dintre ei, transfigurat, cu irisul cat

gămălia unui ac, a strigat de undeva, de lângă scenă:
„Omule, e absolut i-re-al!” Simţeam cum duhul co- cainei îmi dădea în acele clipe o putere peste fire şi o stăpânire asupra întregii situaţii. Îmi doream să nu se mai sfârşească niciodată momentul ăsta.
Tot spectacolul a durat aproape o oră şi s’a termi- nat în aplauze şi strigăte emoţionate din public. În acel moment, am trăit ceva unic în viaţa mea, ceva ce-i însoţeşte şi-i conduce toată viaţa pe oamenii din *show business*, staruri din lumea filmului şi a muzicii, sau pe-o bună parte din ei: sentimentul voluptăţii sufleteşti şi chiar trupeşti, al minţii plinite de-o tru- fie de nedescris şi de-o satisfăcătoare îndrăgostire de sine. Coborând de pe scenă, eram foarte agitat şi îmi doream să fiu din nou în centrul atenţiei. Conside- ram că am nişte calităţi ieşite din comun şi pluteam scăldat într’o lumină orbitoare. Aveam nevoie să mai iau cocaină.
Încetişor, zorile se iveau, discoteca se golea şi-a venit şi vremea să plecăm. Acţiunea drogului, vraja aceea demonică începea să se destrame şi mă arunca din nou în realitate. Am ieşit afară, i-am salutat pe toţi şi-am pornit-o către casă. Capul mă durea şi simţeam o presiune pe creier. Se crăpa de ziuă. Străzile erau pustii şi murdare. Trecând prin faţa unei vitrine, m’am văzut în ea. Arătam foarte epuizat şi bătrân. Mă încerca o stare de vomă. Simţeam o lehamite şi o stare foarte apăsătoare. În metrou a trebuit să ies de câteva ori între vagoane pentu a vomita. Când am ajuns la apartament şi mi-am venit cât de cât în fire, mi-am văzut toată mizeria şi goliciunea şi

nu-mi mai ardea de nimic. După euforia nopţii trecute, acum eram în pragul sinuciderii. Îmi era o scârbă imensă

de mine însumi. În vreme ce stăteam pe scaun cu ochii ţintă în perete, mi se părea că aud râsete batjo- coritoare în jurul meu. În cele din urmă, m'am întins şi-am încercat să adorm, dar am căzut într'o stare mai mult de agonie decât de somn. Eram cu totul frânt şi doream să nu mă mai trezesc vreodată.

Doamne, Dumnezeule, dacă mie, viermelui fără de glas, mi-ai fi îngăduit o astfel de cădere, cu-adevărat aş fi alu- necat pe calea asta fără de întoarcere şi azi n'aş mai fi fost viu. Iartă-mă, de poţi. Rogu-Te, niciodată nu-mi mai pomeni prăbuşirea şi ruşinea asta, ci eu o voi purta-o în mine până la moarte, ca pe-o pedeapsă şi pururea po- căinţă. Iartă!

În acel an 1987, în New York trăia un cerc destul de mare de tineri belgrădeni, în majoritate artişti emigraţi în America între anii 1980-1985, care nu mai putuseră răbda viaţa în Iugoslavia comunistă de după moartea lui Tito. Scopul lor era, în general, afirmarea talentului şi dobândirea faimei, a banilor şi a unei vieţi uşoare, cosmopolite. New York-ul le oferea cu adevărat pe toate - dar cu ce preţ? În primii doi ani pe care i-am trăit acolo, am făcut parte trup şi suflet din grupul lor. M'am angajat de la bun în- ceput în construcţii, asta şi pentru că mi-am cheltuit repejor mia de dolari cu care venisem. Mă ocupam cu renovarea apartamentelor, unde e mereu de lucru pentru cei ce vor să muncească, pentru că america- nilor le place să schimbe des aspectul locuinţei în care stau. Asta înseamnă dărâmarea zidurilor inte- rioare şi ridicarea altora, schimbarea duşumelelor, zugrăvire şi alte asemenea. Eram mulţumit, aveam putere de muncă şi câştigam îndeajuns pentru trai. Seara ieşeam toţi împreună la petreceri, prin cluburi şi restaurante.

Cam în acea perioadă a început să crească în mine o durere, cel puţin aşa i-am spus atunci, o durere lăuntrică, aparte, imposibil de descris, undeva în jurul inimii, ceva asemănător cu emoţiile dinainte de examene, dar mult mai neplăcută, a cărei cauză nu-mi era cunoscută şi pe care am încercat s'o înde-

părtez în toate chipurile cu putinţă.

Pablo Picasso - Femeia care plânge

Prietenul meu, Duşan era şi el pe aceeaşi cale, de la o firmă la alta, şi în prima perioadă a avut destul de mult succes pe plan profesional. O vreme a lucrat la unul din cele mai puternice studiouri de film din New York, la cunoscutul Peter Cezar, ale cărui echi- pamente video au transmis o mare parte a Jocuri- lor Olimpice de Iarnă de la Saraievo. Şi, cu toate că duceam o viaţă foarte păcătoasă, la fel ca marea par- te a grupului nostru, continuam să simt undeva, în mine ascunsă, o tainică ocrotire „de sus," fapt care mi-a fost vădit în câteva situaţii limită. Dar, chiar dacă nu eram Creştin încă, îmi urmam îndreptarul de dragoste jertfelnică pentru cei aflaţi la nevoie. Eram întotdeauna gata să-i ajut după puteri pe toţi care se descurcau mai greu decât mine în acea so- cietate aspră, adeseori având eu însumi de pierdut. Să-l ajut pe celălalt era un lucru care îmi dădea în- todeauna o mare satisfacţie. De aceea, Dumnezeu nu S'a scârbit cu totul de viaţa mea şi nu S'a întors de la mine, păzindu-mă de pieire. În ceea ce-l pri- veşe pe Duşan însă, vedeam cum se distruge încet, aşa cum începuse la Belgrad. Din pricina patimii ce punea stăpânire asupra lui din ce în ce mai mult, ajunsese să mintă, să înşele, să le pună beţe-n roate celor apropiaţi şi să-şi clădească succesul instabil pe căderile altora. Cu alte cuvinte, învăţase lecţia new- yorkeză repede şi bine, ca mulţi alţi emigranţi. În cele din urmă, în partea a doua a şederii noastre prin străinătăţi, a absolvit şi „examenul de maturitate" la şcoala vieţii. Iată cum s'au întâplat lucrurile...

Pe atunci, eu lucram la o firmă renumită

de decoraţiuni interioare, iar Duşan nu reuşea cu nici un chip să-şi găsească de lucru. El stătea de multă

Maica Domnului - Mănăstirea hilandar

vreme acasă, fără serviciu, pentru că intrase în con- flict cu patronul studioului la care fusese angajat. Mă rugase de mai multe ori să-l recomand patronilor mei. Cum aş fi fost bucuros să muncim împreună, i-am vorbit de mai multe ori şefului despre el, prezentându-l ca pe un bun artist. Însă, pentru că nu aveam aşa mult de lucru şi nu era nevoie de încă un om, Robert întoteauna evita să-mi răspundă. Cu toate astea eu, vrând foarte mult să-mi ajut pri- etenul, nu m'am lăsat şi, după o insistenţă sâcâi- toare, în cele din urmă şeful l-a primit pe Duşan.

Eram nespus de fericit. Lucram zilnic împreună. El era mai tânăr decât mine cu un an şi l-am iubit ca pe-un frate mai mic. În fiecare dimineaţă însă, când ne vedeam – pentru că pe-atunci nu mai lo- cuiam împreună – am băgat de seamă, privindu-i chipul şi gesturile, că încet, dar sigur, se distruge. De aceea mă simţeam foarte apăsat şi am încercat cum am putut şi cum am ştiut să-l întorc de pe calea cea pierzătoare pe care-o apucase, dar el nu prea lua aminte la sfaturile mele. Într'o dimineaţă îmi zicea că heroina îi e ca o mamă, iar în alta, că-i o înşelare. Îmi spunea mereu că ţine totul sub control şi că nu e depedent.

Am trăit aşa încă vreo câteva luni când, într'o dimineaţă, Robert mi-a zis că sânt în criză cu fir- ma şi trebuie să ne încheiem socotelile, urmând ca o perioadă să nu mai fie de lucru, dar că vom fi chemaţi înapoi imediat ce va începe un nou proiect, atunci în discuţie, cu hotelul Waldorff-Astoria. Eu i-am zis: „No problem!” şi m'am dus acasă. În vre- mea

aceea, nu mă vedeam prea des cu Duşan, pen- tru că la el se strângeau persoane care îmi provocau

Pablo Picasso - Femeia care plânge

o stare de rău. O vreme n'am lucrat nimic, pentru că mai aveam nişte bani puşi de-o parte. Îl sunam din când în când pe Robert, întrebându-l dacă s'a mai schimbat ceva, dar îmi spunea că-mi va telefona de îndată ce semnează contractul. A trecut o lună de zile, am mai lucrat pe ici, pe colo, dar nu-mi căutam în altă parte un loc de muncă permanent, pentru că la Robert şi la Michael îmi mersese bine.

Când am rămas fără bani, am sunat din nou la firmă. Mi-a răspuns Michael, partenerul lui Robert. Întrebându-l dacă eu şi Duşan mai avem vreo şansă să lucrăm la ei sau trebuie să ne angajăm în altă parte, mi-a răspuns: „Păi Duşan deja lucrează la noi de două săptămâni, nu ţi-a spus? Dar pentru tine nu avem de muncă!" Nu-mi venea să cred ce-mi auziseră urechile... Pur şi simplu a primit să-mi ia locul de muncă, lăsându-mă pe străzi şi nici măcar nu mi-a spus! Mă simţeam de parcă mă împuşcase cineva! Mi se părea că încă îmi bubuie în urechi detunătura. Receptorul mi-a căzut din mână. Nu mai relizam nici pe ce lume sânt. Îmi doream să mor.

Atunci, Duşane, fratele meu iubit, prin cel mai mare păcat, cel împotriva dragostei, semnatu-ţi-ai cea mai grea osândă.

Doamne miluieşte-ne şi ne mântuieşte pre noi!

Maica Domnului - Vladimirska

Pe Duşan nu m'am supărat cu-adevărat, nici nu l-am urât. Pe el nu puteam să mă supăr vreodată. A doua zi deja îl iertasem din inimă, totuşi n'am fost în stare să mai dau ochii cu el o vreme.

Înainte ca Duşan să înceapă să lucreze la firma lui Robert, în viaţa mea de emigrant se întâmplaseră mai multe schimbări. Zic „emigrant," pentru că ple- casem din Iugoslavia refuzând să fac armata în sis- temul comunist şi împotriva mea era dată o sentinţă militară. Odată cu începerea războiului, statutul meu devenise foarte nesigur. Din apartamentul în- chiriat la început ne-am mutat în harlemul Spaniol, unde chiriile erau la jumătate de preţ faţă de „par- tea albă" a oraşului. harlemul Spaniol este partea de Est a marelui harlem, unde trăiesc mulţi negri, majoritatea hispanici sau creoli, Caraibieni, Domini- cani, Portoricani, oameni gălăgioşi, temperamentali şi primitivi. Erau şi câteva cartiere cu Italieni, aşa că se putea trăi destul de normal, dar noaptea locul era destul de primejdios. Julia n'a putut rezisita aici şi amândoi s'au mutat în partea Sud-Estică a Manhat- tan-ului, locuind acolo până la sfârşitul şederii lor în New York.

Iată-mă acum singur într'un apartament spaţios. hoţii din zonă au aflat în scurtă vreme că aici lo- cuiesc nişte albi nou-veniţi şi de câteva ori ne-au spart locuinţa, odată chiar cu mine în casă, dar, pen- tru că n'au aflat nimic care să le trezească

interesul,

nu s’au mai întors. Partea din apartament rămasă liberă după plecarea lui Duşan i-am închiriat-o unui artist Jamaican, care a folosit-o drept atelier. Era un om bun, dar în vremea aceea lucra la un artefact din pânză şi blană de iepure, aşa că în toată casa mirosea a carne, iar mie, vegetarian de doi ani de zile, nu prea-mi pria, dar ce să fac... trebuia să rabd, că nu aveam cum să-mi plătesc singur toată chiria. În ciuda acestor mici neplăceri, experienţa traiului împreună a fost oarecum simpatică.
Aşa am trăit următoarele luni: pe dinafară fericit, liber, cetăţean al lumii, dar în sufletul meu, acea durere creştea, se cristaliza şi încet, încet, punea stăpânire pe mine. Din ce în ce mai des o simţeam ca pe-un cârcel dureros, străin de trupul meu şi totuşi în mine. Îmi părea că are şi el un trup şi se chinuie, chinuindu-mă şi pe mine. Duşan mi-a mărturisit de câteva ori că simţea şi el ceva asemănător, dar îşi înăbuşea durerea în heroină. Eu însă eram convins că trebuie să existe şi altceva care să-mi aducă pa- cea, cu totul altceva decât drogul, mai adevărat, dar, din păcate, pe atunci nu aflasem de Dumnezeu şi de rugăciune. Eram departe de Adevăr şi nu aveam cum să mă ajut nici pe mine, nici pe Duşan.
Lui îi era limpede că se distruge, aşa că a încercat să se salveze părăsind New York-ul. Prietena lui, Julia, era bogată. Ai ei, printre altele, aveau şi un apar- tament în Toronto, aşa că s’au hotărât să se mute acolo. Au plecat în Canada fără să ne mai luăm rămas-bun.
Doamne, Dumnezeul meu, în spurcăciune şi cuvie trăit- am zi şi noapte. Fugit-am de

mine şi de durerea ce mi se altoise în inimă atât de adânc, încât credeam că toţi

oamenii suferă la fel. Cu porcii dimpreună ne hrăneam, mâncarea lor mâncam, în vreme ce Tu ne aşteptai şi cu tristeţe ne priveai ruşinarea noastră.

mIERCURI, 4 APRILIE 200l

Diavolul este o făptură spirituală, dar grosieră din pricina necurăţiei răzvrătirii şi a nesupunerii. Prin forţa centrifugă a vrerii lui mândre, a fost azvârlit departe de Dumnezeu. Aşa că a ajuns desfigurat şi piticit faţă de duhurile care I-au rămas credincioase Ziditorului. Puterea şi stăpânirea lui este înşelarea. Amăgirea şi minciuna, ale lui sânt. El este meşterul cel rău, artistul sălbăticit şi falsificatorul de bani. Nefericit, diform, bolnav de răutatea samavolniciei, ros pe-afară şi pe dinăuntru de cancerul puturos şi purulent al urii. Dar, prin puterea sa hipnotică, se înfăţişează lumii ca un uns cu bune miresme, îmbrăcat în straiele cinstite ale a-tot-cunoaşterii, pe chip cu masca unei ipocrite cucernicii.

Cu un picior e proptit în veşnicie, dar în partea ei lipsită de lumină, din afara Împărăţiei lui Dumne- zeu, unde-şi sapă puţuri în bezne, ca să se ascundă de la faţa razelor dragostei dumnezeieşti, la fel cum fuge cârtiţa de soare. Cu celălalt picior stă în vre- melnica noastră lume, unde aleargă nebuneşte, cu mare zel, ca să vâneze sufletele omeneşti. Vrea ca să-i tragă pe cât mai mulţi în locul din care vine el, mai înainte ca hristos să pună capăt acestei lumi văzute şi materialnice, mai înainte de-a fi luaţi cei ce sânt gata într'o nouă viaţă, de neînchipuit pentru noi acum, la fel cum de neînchipuit e pentru vierme zborul fluturelui.

Căci în lumea asta, toată mângâierea care nu vine de

la Duhul Sfânt – iar viaţa omului este atât de mult umplută cu astfel de mângâieri – a diavolului este mreajă. În clipa în care o descoperi, când sufletul ţi se deşteaptă şi mintea se trezeşte, poţi trăi un atât de mare şoc, cu neputinţă de îndurat, încât multă vreme rămâi paralizat de groază şi de îndoială, până când, mişcat de pocăinţă, porneşti pe calea curăţirii şi îndumnezeirii.

Secolul XX a fost acea perioadă din istoria omeni- rii – perioadă care abia a început – în care drogul, împreună cu toţi ceilalţi stimulanţi sintetici, şi-a în- fipt adânc rădăcinile şi a crescut în toate straturile vieţii de zi cu zi. Drogul, mai mult decât toate ce- lelalte iluzii de moarte purtătoare, este încununarea măiestriei satanei, care mai înainte a fost înger de foc. Şi asta pentru că lucrarea drogului nu-i nimic alta decât o imitaţie a Raiului, o imagine răsturnată şi-un fals reuşit al harului dumnezeiesc, singurul, în realitate, care este energie purtătoare de viaţă şi de sănătate sufletească. Aşa că, pentru cei care nu-L cu- nosc pe Dumnezeu – şi nu sântem aşa majoritatea?

– şi care, în viaţa apăsătoare de zi cu zi, vor gusta din drog, lui vor ajunge să-i ofere locul pe care singur Dumnezeu trebuie să-l aibă în viaţa omului, după cum rânduit a fost încă de la zidirea lumii. La înce- put, drogul îi oferă omului, în parte, ceva asemenea cu ceea ce Dumnezeu are în desăvârşită plinătate, curăţie şi adevăr, acel *ceva* pregătit de Domnul pen- tru a fi dăruit oricui Îi cere cu sinceritate.

Cât despre omul care, în foamea lui duhovnicească, ajunge să guste şi să primească drogul, acela este ca un peşte

care înghite viermele din cârlig. La început simte gustul bun al viermelui, îi suge sângele

şi se satură. Apoi, fiindcă pescarul lasă firul larg, peştele va pleca „slobod” şi sătul. Dar nu foarte de- parte. Căci pescarul începe uşor, uşor să tragă firul şi „libertatea” îi devine laţ, iar puterea-i slăbeşte pe măsură ce viermele e digerat. Atunci când peştele cu totul e secătuit, îl trage la mal şi-l ucide.
În urmă cu vreo douăzeci de ani, adică spre înce- putul anilor ’80, heroina găsea porţile Belgradului larg deschise. Mafia Arabo-Albaneză a drogurilor o distribuia la preţuri accesibile. Înaintemergătorul şi părintele de cinste al heroinei a fost opiumul care, începând cu anii ‘50 ai secolului trecut, era deja popular în generaţia comunistă şi athee de după război. La noi, cocaina era rară şi foarte scumpă, dar erau suficiente primele două pentru bilanţul tragic ce creştea pe zi ce trece. Pe lângă opium şi heroină, aceste uscate scursuri din rănile sânilor satanei, se mai puteau consuma şi alte otrăvuri mai puţin dătătoare de moarte, şi mai degrabă pierzătoare de minte, printre care cele mai întâlnite erau LSD, ciu- perci halucinogene, haşiş şi marihuana.
Astăzi, industria chimică a paradisurilor artificiale a înaintat atât de mult, încât nu mai pot nici să nu- măr, nici să ştiu ce-a mai inventat mintea omenească cea stricată. Doar îmi amintesc aici şi pomenesc toa- te sufletele, atât pe cele cunoscute, cât şi pe cele mie necunoscute, care în tragedia necunoaşterii de sine şi a necunoaşterii lui Dumnezeu şi-au făcut scrum tinereţile şi-au plecat mult prea devreme şi dureros lipsite de împlinire din această lume. Pe toate le po- menesc, iar pentru cele botezate, cu

lacrimi mă rog. *Doamne, mulţumescu-Ţi că m'ai ajutat la vreme să o-*
sebesc după gust mierea Adevărului de mierea minciunii,

cea amestecată cu venin de şarpe. Mă rog Ţie cu rugă- ciune înmuiată în sânge şi în lacrimi pentru toţi cei care sorb deja sau abia-şi apropie buzele de mierea asta rea, rogu-Te, deschide-le ochii, după cum singur ştii, precum cu mine ai făcut, căci, cu fiecare nouă moarte a lor, din nou muri-voi eu.

A mai trecut un an. Un an în care, prin mila fără de măsură a lui Dumnezeu, aflat-am Credinţa Orto- doxă cea adevărată, un an în care m'am împărtăşit de Dumnezeu şi de prezenţa Lui în chipul dragostei celei de negrăit, un an în care-am primit izbăvire din vârtejul lumii, pace inimii, mare bucurie şi aşe- zare sufletească. Dar n'aş vrea să vorbesc aici prea mult despre acestea. Aş pomeni numai o întâmplare mai puţin obişnuită.

Pe atunci, credinţa mi-era nestatornică şi slabă. Mă apropiam încet, prin cărţi, dar la biserică nu mer- geam încă. Bunul meu prieten şi naş, Ninoslav, care în acea perioadă îmi împrumuta literatură duhov- nicească, m'a chemat în mai multe rânduri Dumini- ca la Sfânta Liturghie, dar eu îl refuzam cu îndărăt- nicie, crezând în mintea mea că n'am nevoie de-o „instituţie" şi că mă pot ruga foarte bine şi singur, în apartamentul meu. De bună seamă, era o înşelare prin care trec mulţi, tipică începătorilor, dar - Slavă Domnului! - nu mi-a trebuit mult să-nţeleg rostul şi însemnătatea comunităţii bisericeşti, a Dumneze- ieşilor slujbe şi, ca o încununare a toate, a Sfântei Împărtăşanii.

După aproape o lună de când descoperisem Orto- doxia, mai aveam doar o singură sfâşiere: încă mai fumam marihuana. Ce-i drept, de când rugăciunea pătrunsese în viaţa mea, fumam mai rar şi cu mu- strări de conştiinţă, dar deseori,

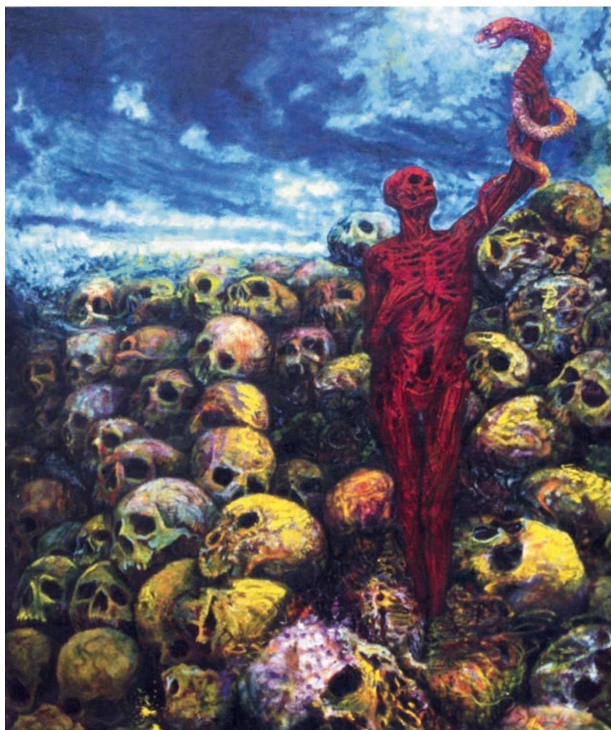
când mă-ntâlneam

seara cu prietenii, o ţigară savuroasă cu ei era ceva obişnuit şi nu o refuzam. Afară de perioada asta de nestatornicie, nicicând apoi n'am mai putut sluji şi lui Dumnezeu, şi celor potrivnice Lui. Mă simţeam rupt în două. După fiecare seară petrecută astfel, trăiam îndepărtarea harului şi a acelei plăcute zdro- biri a inimii pricinuită de rugăciune, ca şi îndepăr- tarea bucuriei care mă umplea în urma lacrimilor pocăinţei. Iar golul ăsta chinuitor şi trist dura câteva zile. Din cauza acestor stări, am început să înţeleg, fără de-ndoială, că trebuie să iau o hotărâre – în faţa mea se afla alegerea căii pe care urma să merg în viaţă.

Cu toate că marihuana dă o dependenţă fiziologică mai mică decât tutunul, nevoia mea sufletească pentru această mângâiere mincinoasă a fost mai tare decât pentru ţigări, pe care le lăsasem, cu aju- torul rugăciunii, relativ uşor, cu o lună în urmă. Mă temeam că nu voi avea putere s'o mai scot la capăt, deşi mi-o doream din toată inima. Seara, înainte de culcare, am început să mă rog mult: *Dumnezeule, ajută-mă să nu mă mai droghez!*

Într'o seară, în vreme ce şedeam pe scaun şi citeam din Psaltire: *Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi...* dintr'o dată am început să simt, neînţelegând ce se întâmplă şi minunându-mă, acea căldură plăcută, acel simţământ al împlinirii, aproape întocmai ca atunci când fumam marihuana. Cu toate astea, nu mai fumasem nimic de câteva zile. Această beţie fără de băutură – sau, cum să-i spun? - a început să mă cuprindă din ce în ce mai mult, cu mai multă putere şi a

început să se prefacă într’o stare pe care nu o mai trăisem până atunci, aproape vecină cu

Radovan hiršl - Așternutul morții

inconştienţa, dar întru totul mai curată, mai plăcută şi mai înaltă. Cu toate astea îmi amintea, sau cel puţin aşa-mi părea în acel moment, de lucrarea acestei plante. Privind cu ochii de-acum, aş spune mai degrabă că duhul acestei plante era cel care încerca să imite fericita stare de rugăciune. Gân- durile mi s'au oprit şi îmi părea că trupul îmi este străveziu şi fără greutate. În piept simţeam jăratec de care nici o dorinţă pătimaşă nu se putea apropia, iar mintea mi-era limpede precum cristalul şi se afla într'o negrăită pace. Nu ştiu câtă vreme am petrecut în această stare, când am auzit în gând: *Îţi dai seama, omule, ce putere are Dumnezeu şi la ce înălţimi te poate sui fără nici un stimulent exterior, atunci când este voia Lui? Ce-ai trăit e doar o picătură faţă de cele pregătite acelora care, părăsind ale lumii mincionoase mângâieri, fără de patimi Îi urmează Lui. Deci leapădă acel gunoi şi fii desăvârşit!* Eram cu totul sfârşit şi uimit, pen- tru că starea în care mă aflam s'a destrămat uşor şi m'am găsit din nou în apartamentul meu, pe scaun, cu cartea în mână.

După această întâmplare, mi s'a deschis o nouă perspectivă. Deodată îmi era limpede că, de-acum, viaţa duhovnicească este singura mea cale şi singu- rul meu rost. Iar când am înţeles că raportul: cu cât mai puţine mângâieri pământeşti, cu atât mai multă mângâiere Cerească, m'am hotărât neclătit să lepăd pentru totdeauna orice fel de plăcere trupească. Asta însemnând mai ales marihuana, alcoolul, relaţiile cu femeile şi masturbarea, dar şi multe altele.

În acea sfântă seară, în adâncul cel mai ascuns al inimii mele, am devenit, în sfârşit,

Creştin.

Schimbarea la față a Domnului - Teofan Grecul

Doamne, scriind asta, îmi arde inima de bucurie amin- tindu-mi Lumina cu care-ai luminat mintea mea până atunci adormită şi întunecată. Ajută-mă să fiu şi să rămân pururea robul Tău cel credincios, ostaş şi fiu moştenitor.

Radovan hiršl - Scorpion

MARŢI, 5 IUNIE, 2001

Într'o zi, sună telefonul. În receptor, o voce dragă:
- Alo, sânt Ghera! Mai eşti supărat pe mine? Duşan, prietenul meu, mă suna din Toronto. Nu ne mai văzusem, nici auzisem de vreun an de zile, după acel episod nefericit de la firma la care lucram împreună. Demult îi iertasem toate şi adesea mă rugam pentru el, ştiind ce viaţă ducea. - *Normal că nu sânt supărat pe tine, nu eşti tu fratele meu?,* i-am zis. După acest schimb de cuvinte, i-am simţit uşurare în glas. Mult l-am îndrăgit pe omul ăsta, din copilărie, din ziua în care ne-am cunoscut. Adesea se purta aspru cu mine, căci avea un caracter mai zănatic, înclinat câteodată spre rele, dar niciodată nu puteam şi nu voiam să i le iau în nume de rău, pentru că ştiam că are suflet bun. În aceşti douăzeci de ani de când ne ştiam, prietenia noastră trecuse prin tot felul de etape, iar asta nu era decât una dintre ele. Şi niciodată n'a făcut un pas serios în viaţă fără să-mi ceară sfatul. Nu pot descrie această dragoste dintre noi, şi n'o s'o pot uita nicicând.
Se pregătea acum să plece la Paris. Zicea despre Canada că nu-i decât o provincie, că nu mai poate să trăiască aici, dar că nici în New York nu vrea să se întoarcă, din pricina atâtor ispite ce pândeau la tot pasul. Din păcate, cu Julia, cu care între timp se căsătorise, era acum în divorţ. Rămăsese însărcinată, dar, pentru că el nu-şi dorea un copil şi a insistat să facă avort,

ea n’a mai vrut trăiască alături de el. Asta

hristos împărăţind - Emanuel Canes

era o mare tragedie, căci mi-i amintesc de când s'au cunoscut. Întregul Belgrad ştia de iubirea lor. Erau îndrăgostiţii ideali şi toţi îi invidiau pentru fericirea lor. Chiar de la început, pe când nu erau împreună încă, el, tânăr de 23 de ani, a plecat cu motocicleta lui făcută glanţ s'o viziteze în faţa casei, căci pe atunci nu îndrăznea să intre, din pricina părinţilor ei. Pe drum, a cumpărat mai mult de-o sută de garoafe şi aşa se chinuia cu ele, ţinându-le la piept, desfăcute, sub geaca lui de piele, pe motocicletă! Când a ajuns în faţa casei, Julia a coborât să-l întâmpine. El, când s'a apropiat s'o sărute, a deschis fermoarul gecii lui de motor şi garoafele s'au răspândit peste ea, aco- perind toată intrarea în curte. Ştia să-şi arate sim- patia prin gesturi copleşitoare faţă de cei pe care-i îndrăgea. Şi faţă de mine avea momente de atenţie pe care nu le-am simţit niciodată, de la nimeni.

Acum, din păcate, sub influenţa consumului dro- gurilor puternice vreme de mai mulţi ani, minunata lor legătură romantică a ajuns să se destrame. Înain- te să plece spre Europa, Duşan voia să treacă prin New York ca să-şi înnoiască garderoba şi să-şi cum- pere materiale pentru pictură, căci aici putea să le găsească foarte ieftin. A vrut să ne întâlnim cu acest prilej, iar eu am acceptat, fireşte, cu mare bucurie. Când ne-am revăzut, în pofida mândriei lui carac- teristice, m'a rugat, fără a mă privi în ochi, să-l iert. Pe mine mă durea inima pentru tot ce-mi povestise despre viaţa lui şi l-am îmbrăţişat, fără a-l mai lăsa să se umilească în faţa mea. Am petrecut întreaga zi împreună. I-am vorbit mult despre

întoarcerea mea la credinţă, despre rugăciune, despre icoanele pe care începusem să le pictez şi despre bucuria vieţii

pe care am dobândit-o de la Dumnezeu în urma pocăinţei şi nevoinţei de curăţire a sufletului. Am încercat cu multă băgare de seamă să-i arăt unde duce calea pe care merge el şi cum şi-ar putea afla negreşit izbăvirea. Însă prea greu îmi ajungeau cuvintele la el. Puterile rele îl stăpâneau deja de multă vreme. Ce puteam să fac? N'am vrut nici să insist, să nu obţin o reacţie contrară, de împotrivire. Pentru mine, cel mai important a fost că am avut prilejul să-i împărtăşesc dragostea şi iertarea mea, moment de mare uşurare pentru el, căci l-am văzut cum par- că i s'a luat o piatră de moară de pe inimă.

Apoi, Duşan s'a dus la Paris şi după aceea nu ne- am mai văzut decât o singură dată în viaţă. Cum bănuiam deja, demonii lui nu i-au dat pace nici a- colo, pentru că metropola pariziană nu era cu nimic mai prejos în ispite ca New York-ul. Şi-a ruinat cu totul sănătatea şi, pentru că n'a mai avut încotro, dar şi din pricina unor probleme legate de viză, a început să petreacă din ce în ce mai multă vreme împreună cu mama sa, în Belgrad. La Paris a întâlnit o fată tânără şi foarte cuminte, o Sârboaică născută în Franţa, cu care, poate, plănuia să se căsătorească şi să aibă copii. Între timp, m'am întors şi eu pe Vechiul Continent şi m'am călugărit în Serbia. El m'a sunat de mai multe ori la mănăstire, vrând să ne mai vedem. În glasul lui, simţeam o oboseală tot mai mare. În cele din urmă, a venit să mă viziteze împreună cu prietena lui.

Când ne-am întâlnit, ne-am îmbrăţişat puternic, de astă dată după o lipsă de trei ani. Era slab şi tras la faţă. heroină nu mai

lua de-o vreme îndelungată şi acum era pe medicamente, dar se vedea că bea mult.

Asta n’o mai putea ascunde. În mănăstire i-a plăcut în mod deosebit şi, pentru că atunci nu putea să rămână mai mult, mi-a promis că se va întoarce sin- gur, cu prima ocazie, ca să stea mai multe zile aici, să se liniştească şi să-şi revină. I-am spus că musai să se întoarcă şi că-l aştept cât mai degrabă. După asta, m’a mai sunat de câteva ori. Chiar şi-a anunţat veni- rea la un moment dat, dar n’a mai ajuns. Iar peste trei luni, chiar în ziua praznicului Sfântului Savva, igu- menul mi-a spus că m’a sunat o cunoştinţă comună şi mi-a lăsat un mesaj. Pe-o bucata de hârtie am găsit scris: *Părinte Arsenie, Duşan Gherzici a murit. Sună-ne!* Dintr’o dată, parcă mi-a pierit vlaga şi a trebuit să mă sprijin de perete. Ştiam că are sănătatea ruinată, dar nu credeam că va sfârşi aşa curând.

Am plâns pentru el zi de zi, vreme de două luni, la fel cum plâng şi azi, şi ori de câte ori Dumnezeu îmi trimite în inimă amintirea lui. Mama lui Duşan mi-a mărturisit mai târziu că pe masa lui de lucru, la ve- dere, se aflau rugăciunile pe care i le trimisesem pe când se afla la Paris. Iar cu două săptămâni înainte să moară, cred că în preajma Naşterii Domnului, a spus că vrea să se împărtăşească. S’a împărtăşit şi asta a surprins-o pe mama sa, căci ea nu-l cunoştea în acest fel. Vestea mi-a adus bucurie şi mângâiere în durerea mea. După patruzeci de zile, i-am slu- jit parastasul la mănăstire şi i-am cântat cu lacrimi: *Doamne miluieşte!*

Aşa se sfârşeşte povestea vieţii nefericitului şi iubi- tului meu frate, Duşan. Dumnezeu să-l ierte! Fie-i ţărâna uşoară şi veşnică pomenirea!

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, odihneşte sufletul adormitului robului tău, Duşan! Amin.

dUmINICĂ, 29 IULIE 200l

Prietenul meu, fratele meu, Duşan a avut un tată foarte aspru. S’a despărţit foarte repede de soţia sa, dar continua să vină din când în când la ei să-şi vi- ziteze copii. Când sosea, era forte rece, mereu ne-mulţumit pentru tot felul de mărunţişuri. Pe Duşan îl critica, îl certa, stătea puţin şi apoi pleca. Eu, care de la 12 ani mă aflam la ei aproape zilnic, eram de faţă mai tot timpul la vizitele, de obicei apăsătoare, ale acestui om dur şi înspăimântător pentru mine. Duşan mereu îi zicea *tată*, spre deosebire de noi, cei- lalţi, care ne strigam părinţii cu orice alt nume afară de *mamă* şi *tată*.

Îmi amintesc că Duşan, când a împlinit 18 ani, a dat o mare petrecere acasă. Era nespus de mândru şi de fericit. Spre seară, înainte de-a se strânge toţi priete- nii, a venit şi tatăl său, dar a rămas în hol, nevrând să intre şi să stea puţin. L-am auzit doar cum îl certa pentru ceva cu voce supărată, după care i-a trântit o palmă pe care am auzit-o cu toţii. Apoi, şi-a văzut de drum. Aşa frumos îmbrăcat şi aranjat, în pra- gul majoratului, foarte emoţionat în ziua asta mult aşteptată, Duşan şi-ar fi dorit să moară acolo, pe loc, în faţa noastră, de ruşine, de supărare şi de amarnică tristeţe. Astfel de situaţii se repetau de ani de zile. El îi zicea în continuare *tată*, dar mie mi se părea că, în toată vremea asta, numai tată nu i-a fost.

Domnul Zoran, tatăl lui Duşan, a început, cu timpul, să-şi schimbe purtarea. Asta însă

foarte târziu, când

el îmbătrânise, iar copiii îi ajunseseră oameni mari. A înţeles că, prin felul său de-a fi, s'a îndepărtat foarte mult de fiii săi, a înţeles şi ce efect devasta- tor a avut asupra vieţii lui Duşan, dar acum era, practic, prea târziu. Îmi amintesc că, odată, dom- nul Zoran, alminteri un chirurg renumit în toată lumea, fiind într'o călătorie, a trecut să-i viziteze pe Duşan şi pe Julia în New York. Întâmplător eram şi eu de faţă. A încercat să pară bine dispus şi să se intereseze părinteşte despre cum le merge. Duşan îi răspundea scurt la întrebările sale, uşor mirat, toată discuţia având o notă falsă şi apăsătoare. Când, în cele din urmă, a plecat, eu unul m'am bucurat pen- tru vizita asta şi l-am tot întrebat pe Duşan cum se simte. Însă, spre uimirea mea, el mi-a mărturisit, plin de amărăciune, că s'a simţit cu totul şi cu totul ciudat şi penibil, fiind neobişnuit cu o asmenea pur- tare din partea tatălui său.
Acest episod mi-a adus aminte de-o povestioară alegorică: *Planta trebuie udată şi îngrijită cât e încă mică, căci mai târziu, când va creşte, se strâmbă şi aşa înţepeneşte. Stropirea întârziată e prea puţin folositoare.*

Cu două săptămâni în urmă, părintele igumen a adus din Belgrad pe un tânăr care de mic venea împreună cu mama sa la noi. Acum are 21 de ani. De la 18 ani a început să ia heroină. Mama lui l-a născut necăsătorită fiind, iar pe tatăl său l-a întâlnit doar o dată, când era deja mare. N'a reuşit să găsească nici o cale de comunicare cu el şi asta fusese prima şi ultima lor întâlnire. Fiind inteligent şi vorbind bine, şi-a găsit de lucru la un post de radio. Tot atunci a început să se drogheze. Mama lui, nemaiştiind ce să facă - nici cu el, nici cu ea - a luat legătura cu igu- menul nostru şi cu lacrimi l-a rugat s'o ajute şi să-l ia pe băiat la mănăstire pentru o vreme, ca să-l ţină departe de cercul lui păgubos de prieteni şi de me- diul urban. Înţelegând că se distruge şi fiind cât de cât evlavios, tânărul a acceptat propunerea mamei. Şi acum, iată-l la noi. Igumenul i-a rânduit ca ascul- tare să-l ajute pe părintele Gheorghe la ceva treburi legate de munca fizică. În acea perioadă trebuiau tăiate cu drujba trunchiurile de fagi, apoi sparte cu toporul şi puse la adăpost.
Este băiat bun, se străduieşte după puteri. Când a venit, mi-am amintit chipul lui dintâi. Acum însă, pe faţă şi în ochi i se vedea limpede pecetea heroi- nei. De-a lungul vieţii, din păcate, am avut deseori prilejul să stau în preajma oamenilor care luau acest drog puternic şi am învăţat să-i recunosc după fizio- nomie. Ce mi se pare

cel mai înspăimântător este că,

după o vreme, toţi încep să semene unii cu alţii. he- roina le nimiceşte personalitatea şi-i uniformizează. Nu-i vorba numai de-o slăbire şi de-o stoarcere de viaţă, ci de întipărirea pe chipul lor a celui ce s'a sălăşluit în ei. Toţi, indiferent de trăsături, încep să semene cu diavolul heroinei. Precum toţi sfinţii seamănă cu hristos, care încet, încet se sălăşluieşte întru ei, ei devenind icoana vie a Lui, tot astfel şi aceşti nenororciţi încep să se asemene cu cel pe care îl adoră, ajungând „icoană" a diavolului. Lor, hero- ina le devine dumnezeu, iar dumnezeul lor are un anume chip. Tot astfel şi curvarii, lacomii, alcoolicii, homosexualii, barbugii, hoţii, ucigaşii şi încă ceilalţi robi ai feluritor patimi, când petrec îndeajuns de mult într'un păcat, cu toţii capătă o fizionomie uşor de recunoscut, semănând unii cu ceilalţi. În reali- tate, încep să semene cu diavolul purtător al acelei patimi, a cărui datorie este să amăgească, să atragă şi să robească într'ale sale. Dacă, Doamne fereşte, întâmplător m'aş afla în iad, îndată l-aş recunoaşte pe diavolul heroinei. Negreşit are un loc de cinste lângă tată-său, satana, pentru că aduce, aşa cum puţine din slugile lui o fac, mulţime de suflete ome- neşti înşelate şi înrobite. Dacă ar avea o viaţă lungă pe pământ, ceea ce oricum nu se-ntâmplă, cred că toţi drogaţii ar ajunge ca nişte gemeni, sau, mai de-grabă, ca nişte clone ale diavolului, căci heroina le schimbă până şi forma oaselor feţei. Precum Iisus se proslăveşte în sfinţii săi, aşa şi fiinţa asta rea a iadu- lui „se proslăveşte" în cei care-l poartă în ei.

Mă uit în fiecare zi la băiatul ăsta şi văd

cum fiec- are Sfântă Liturghie îi întoarce puţin câte puţin acel chip dăruit de Dumnezeu atunci când i-a dat viaţă

în această lume. Dacă va reuşi să stea aici mai multă vreme, aşa cum i-a făgăduit mamei sale şi igumenu- lui, negreşit îşi va veni din nou în fire. În anumite clipe, îi văd crisparea şi durerea în ochii lui tineri, dar îmbătrâniţi, căci heroina-şi cere drepturile şi nu- i dă în pace nici zi, nici noapte. Dar el, cu ajutorul lui Dumnezeu, se luptă şi uşor, uşor iese din robie. Noi, la mănăsire, ne rugăm pentru el, dar e un mare semn de întrebare ce va face când se va întoarce în Belgrad. Dacă de data asta nu se va întrarma cu credinţă tare şi cu pocăinţă adâncă, greu de crezut că va reuşi să se înfrâneze şi negreşit, răul îl va lua în stăpânire din nou. De atâtea ori am avut prilejul să văd lucrul ăsta...

Ajută-l, Doamne! Venit-a la mănăstire, nu la spital, nici la sanatoriu, cum fac ceilalţi. Dă-i dragostea Ta ca, gus- tând-o pe ea, să înţeleagă unde-i Izvorul bun al vieţii şi al mângâierii. La Tine toate-s cu putinţă. Vezi-l, Doamne, că nu caută alta decât dragostea Ta, pe care, neavând-o, nu mai ştie trăi. Căci, făr' de ea, otrăvite-i sânt toate. Doamne, răul ăsta nu-l socoti lui, căci înşelat, pornit-a pe-o cale potrivnică celei ce ducea la Tine. Inima curăţeş- te-i, mintea luminează-i, ca să Te cunoască pe Tine, Soarele Vieţii, al tămăduirii şi al singurei, adevăratei şi întregii bucurii.

mARŢI, l OCTOmbRIE 2002

Azi, dis-de-dimineaţă, după ce-am citit din Psaltire şi din Evanghelie şi-am început metaniile, undeva, cam după a douăzecea, mi-am amintit deodată de dragul meu prieten adormit şi îndată m'a năpă- dit o grea tristeţe. Aşa o tristeţe, încât am început să plâng. Să plâng atât de mult, încât a trebuit să mă opresc din metanii. Tristeţea ascuţită şi plânsul m'au cutremurat nu pentru moartea lui de tânăr, ci mult mai mult pentru că n'am reuşit să-l aduc pe calea cea bună, n'am ştiut cum să-l apropii de credinţa în Dumnezeu. Amarnic mai plângeam, simţindu-mi vina şi mustrarea conştiinţei, căci, dacă mă-ntorceam mai repede la credinţă şi un Creştin mai bun eram, negreşit reuşeam să-l trag cu mine, cât încă mai era vreme. Nu mă puteam mângâia nici cu gândul că, pe când descoperisem eu credinţa, el nu era cu mine, ci departe, în Canada şi apoi, la Paris, tot simţeam cum mă îneacă o mare durere că nu reuşisem în vreun fel să-l fac să se întoarcă.

Am stat aşa, în bezna nopţii, cu fruntea-n palma stângă, plângând amarnic pentru sărmanul meu prieten. Atât am plâns, că barba mea cea lungă udă toată a fost de lacrimi. Când, în sfârşit, m'am liniştit, am început din nou metaniile, dar iarăşi m'au cu- prins suspinuri. Şi iar m'am ridicat şi-am început din toată fiinţa să mă rog. *Doamne, Iisuse Hristoase, odihneşte sufletul adormitului robului Tău, Duşan.* Mi-

am dat seama că nu trăiam o tristeţe oarecare,

Pablo Picasso - Domnișoarele din Avignon

ci Dumnezeu îmi cere să mă rog pentru adormitul robul Său, pentru ca şi el, acolo unde este, să simtă dragostea lui Dumnezeu şi dragostea celor apropiaţi ai lui care mai sânt încă în această viaţă.

Iar când, în cele din urmă, m'am simţit împăcat, ini- ma atât mi s'a îmblânzit şi mi s'a încălzit, încât în- dată am luat metaniile şi m'am adâncit în Rugăciu- nea lui Iisus. Rare sânt clipele în care aşa viu Îl simt pe Dumnezeu în mine, rare, dar totuşi sânt, şi asta atunci când mai puţin le-aştept. Apoi veni şi vremea de biserică, unde m'am dus şi-am stat retras în naos, rugându-mă la fel toată Utrenia, până la Liturghie, cu minte curată şi inimă fierbinte, de parcă nu mai trăiam pe pământ.

Slavă Ţie, Doamne, că mi-ai dat însuflare să mă rog pen- tru prietenul meu cel adormit, mulţumescu-Ţi şi pentru tristeţea tăioasă şi sfâşietore ce mi-a dăruit zorile acestea binecuvântate, cu rugăciune de viaţă învietoare.

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului -
Mănăstirea hilandar (detaliu)

dUmINICĂ, 28 mARTIE 2002

Acum zece zile, m'au anunţat că mă caută cineva la telefon din Belgrad. Crezând c-o fi vreunul din prie- tenii mei, am răspuns bucuros: – *Alo!* Însă de cealaltă parte a firului s'a auzit o voce de femeie: – *Bună ziua, preasfinţite părinte.* Îmi era limpede că nu ştia cum să se adreseze călugărilor. S'a prezentat pe scurt, mi-a spus câteva cuvinte despre ea şi mi-a zis că mă sună la recomandarea unei vechi cunoştinţe de-ale mele, nădăjduind că o voi ajuta în legătură cu bărbatul ei. Vocea îi era sugrumată, aproape în pragul plânsu- lui. Din ce-mi spunea, am înţeles că amândoi sânt intelectuali, jurnalişti la radio-televiziune, iar soţul ei, N., este fondatorul unui cunoscut post de radio belgrădean, şi, din păcate, a ajuns foarte dependent de heroină. Din punct de vedere cultural, amândoi erau copii crescuţi de Rock'n'roll şi de arta moder- nă. Problema era că, în ultima vreme, el începuse să piardă controlul asupra patimii care-l stăpânea, cu toate că ani buni reuşise să-o ţină sub control, sau cel puţin aşa i se părea. Acum iadul se mutase la ei în casă - şi mai au şi-un copil mic. Femeia m'a rugat să-l primim pe soţul ei în mănăstire pentru un timp şi să-l ajutăm cumva să se elibereze de nevoia de drog, căci pierduse orice nădejde că se mai poate vindeca prin oricare alt mijloc. I-am răspuns că voi face tot ce-mi stă în putinţă. În aceeaşi zi, pe seară, i-am înfăţişat părintelui igumen întreaga poveste

şi a fost şi el de părere să-l ajutăm pe om.

Ghera - Figură cu aripi II

În curând, N. a sosit la mănăstire. Într'o dimineaţă, când am ieşit din biserică, l-am văzut cum şedea lângă cişmea, sub crengile de brad, cu capul plecat, cu spatele încovoiat, cu un chiştoc de ţigară în mână, palid şi nebărbierit – narcomanul tipic. Îndată m'am înfiorat, în minte revenindu-mi fără voie astfel de chipuri din tinereţea mea; dar acum, asta este, i-am promis soţiei că-l vom primi şi nu puteam s'o mai refuz. M'am dus spre el şi-am făcut cunoştinţă. Cât am stat de vorbă, am încercat să-l scrutez mai adânc. Am văzut că avea un caracter deschis şi un suflet bun, dar era foarte bolnav. După micul-dejun, l-am chemat în atelier să bea o cafea şi să ne cunoaştem mai îndeaproape. A venit, ne-am aşezat şi a-nceput să-mi povestească despre el. Un caz tipic, tragic, de narcoman belgrădean. Neînţelegerile dintre părinţi în copilărie, apoi divorţul lor, apoi conflictul cu ta- tăl său şi prea rarele întâlniri cu el. Pe de altă parte, mama lui lipsită de puterea de a crea cu el o legătură strânsă şi a-i oferi o dragoste sănătoasă şi deplină. De bună seamă, după toate astea – drogul. Deja la 12 ani a avut primele experienţe cu haşiş şi opium, iar apoi s'au perindat toate, sfârşind cu heroina. Un bărbat hiperinteligent, talentat, bine educat, cultivat şi informat. Tragedia vremii noastre, ca şi a tuturor timpurilor, atunci când se trăieşte şi se creşte în afa- ra Bisericii şi fără Dumnezeu.

Nu ştiu tot ce i se spusese despre „iscusinţele mele de tămăduitor" (cunoştinţa noastră comună având tendinţa de-a exagera întotdeauna), căci fratele N. nu-şi luase nici un medicament cu sine

pentru a-şi uşura crizele de sevraj. Dar aveam să aflu asta mai târziu. În dimineaţa aceea se simţea bine, i-au plăcut

Arhanghelul Gavriil, Bunavestire -
Mănăstirea Kurbinovo (detaliu)

şi mănăstirea, şi obştea. După o convorbire îndelun- gată, în care mi s’a deschis pe deplin, ne-am retras în bibliotecă ca să-i dau câteva cărţi duhovniceşti de citit în vremea pe care-o va petrece la noi. Praznicul Învierii era peste o lună şi el socotea că va rămâne până atunci.

Târziu în acea după-amiază, după ce mi-am săvârşit ascultarea de la atelier, m’am aşezat la rugăciune în chilie, când, deodată, sună telefonul şi iată-mă chemat urgent la arhondaric, că fratele N. nu se simţea bine. Fusese cazat în camera din mijloc, la etaj, împreună cu alţi cinci oaspeţi, majoritatea oa- meni tineri. Când am intrat, erau cu toţii tulburaţi, iar fratele N. stătea în pat cu trei pulovere peste el, acoperit cu trei pături, lac de sudoare, tremurând din pricina unui frig închipuit. De asta mă temeam. M’am aşezat lângă el, dar parcă nu mai era aceeaşi persoană dinainte. Privirea-i de om cu suflet bun dispăruse. Acum luase cu totul alt chip, cu o căutătură vicleană şi rea. Îndată ce m’a văzut, s’a năpustit la mine, spunându-mi că, dintr’o oarecare pricină, eu sânt de vină că îi este lui rău. Pentru că i-am răspuns îndată cu asprime şi fermitate, dar fireşte, cu grijă şi fără mânie, s’a adunat puţin şi a-nceput să se vaite că nu se aştepta să-i fie rău atât de repede, la nici o zi de când venise în mănăstire.

A început imediat să ceară medicamentele calman- te, căci nu putea îndura criza care abia începuse a-l cuprinde. Îmi era limpede că va fi o noapte grea. Dar cel mai mult m’am îngrijorat când am înţeles că nu are nici un medicament la el, cu toate că aflasem de la telefon că-şi va lua metadona,

fără de care lăsarea de heroină este foarte grea şi aproape de neîndurat.

Dacă aş fi ştiut, negreşit nu l-aş fi primit să vină la noi fără medicamente, în starea în care era. Mă aflam dintr'o dată într'o situaţie de neinvidiat. Cumva tre- buia să ieşim din asta. Iar seara, abia se lăsa.
Am încercat mai întâi să-l liniştesc, vorbindu-i şi sfătuindu-l să reziste, caci avea în faţă un bun prilej de-a se curăţi şi de-a se lecui. I-am promis şi că a doua zi o să-l chemăm pe medicul din baza Italiană ca să-i aducă medicamentele cu ajutorul cărora va trece mai uşor peste criză. Dar el începuse deja să-şi iasă din fire şi să nu mai primească nimic din ce-i spuneam. Nu făcea decât să repete încontinuu că-i e rău, tare rău şi că acum, acum trebuie să ia ceva, altfel o să înnebunească. M'a ameninţat c-o să sară pe fereastră, c-o să plece singur la Deceani şi tot aşa. Din când în când îşi mai venea în fire, îmi cerea iertare şi asculta ce-i spuneam, dar apoi începea din nou să se vaiete şi să ameninţe. Ceilalţi fraţi din cameră, fiecare după puterile sale, au încercat şi ei să-l liniş- tească şi să-l ajute, dar faţă de ei era chiar răutăcios şi agresiv. Se simţea vădit puterea răului şi diavolul care pusese stăpânire pe el. În doar câteva ceasuri de când plecase din atelier, se petrecuse o asemenea transformare cumplită a personalităţii lui, încât era într'adevăr de necrezut. M'am dus până la punc- tul nostru de prim-ajutor să văd ce calmante avem, dar el îmi spusese dinainte că nu reacţionează deloc la Bensedin, Diazepam şi altele asemenea. Din me- dicamentele pentru dureri mai puternice am găsit Trodon, Baralghin şi Novalghetol. Le-am amestecat pe toate trei în aceeaşi doză şi i-am făcut o injecţie.

Îndată ce acul a intrat în trup, s’a auzit un oftat de uşurare, cu toate că nici nu începusem să apăs pis-

tonul seringii. După asta s'a simţit mai bine. Era cam şapte seara când mi-a spus că va încerca să se culce. Am mai stat puţin cu el şi, pentru că a reuşit să se liniştească şi să adoarmă, le-am spus celor din cameră să aibă grijă de el şi să mă cheme imediat dacă se mai întâmplă ceva. Apoi m'am dus în chilie să mă liniştesc şi să mă odihnesc puţin. Nădăjduiam că o să doarmă până dimineaţă, pentru că totuşi îi administrasem un cocktail puternic de medicamen- te. Iar mâine, sigur, avea să ne fie mai uşor.

Însă n'au trecut bine două ore şi telefonul a început să sune: *- Părinte Arsenie, veniţi repede, fratele N. s'a trezit şi vă cheamă.* Când am ajuns, aceeaşi poveste: vaiete, sudoare, tremur, cuvinte fără sens. Am încer- cat să-i adun gândurile discutând cu el, dar am dat greş. Buzele i se acoperiseră cu albeaţă şi se uscaseră. M'am dus să-i fac un ceai şi îndată a băut o cană plină. Era limpede pentru amândoi că în noaptea asta, nici vorbă de somn şi că, tot aşa, şederea lui în mănăstire se va sfârşi mult mai devreme decât plă- nuisem noi. Văzând că vorba nu foloseşte la nimic, am tăcut, m'am aşezat pe un scaun lângă patul lui şi am început să mă rog. În răstimp, el suspina, bolborosea ceva în barbă sau clătina necontrolat din cap. După zece minute, mi-a venit gândul să-i aduc din biserică Aghiazmă Mare s'o bea, pentru că nimic altceva nu părea să ajute. Am luat binecuvân- tare de la părintele Savva şi i-am adus apă sfinţită într'o cănuţă cam de mărimea unei ceşti de cafea. L-am lămurit despre ce-i vorba şi i-am spus s'o bea, rugându-se Domnului să-i uşureze chinurile

şi să-l ajute. M'a ascultat şi a băut toată aghiazma, iar eu am coborât să-i mai fac un ceai. Dar nici n'au tre-

cut două minute că m'au chemat să vin înapoi. Toc- mai ce ieşisem din cameră că fratele N., într'un ac- ces puternic de icnete şi tuse, a vomitat cele câteva înghiţituri de apă sfinţită. Abia acum avea să intre în cea mai grea stare de când începuse să i se facă rău. A prins să-mi spună cu o voce guturală, cu totul schimbată: *- Părinte Arsenie, ce mi-aţi dat? Mă simt îngrozitor, nu mi-a fost aşa rău niciodată în viaţa mea!* A continuat să repete asta de mai multe ori, cu o grimasă de nedescris. Eram cu adevărat uluit văzând lucrarea aghiazmei asupra lui. Mă aflam faţă în faţă cu un caz de posedare aşa cum numai în cărţi mai găseşti. Cu vocea schimbată şi guturală a continuat să se vaite şi scoată nişte sunete de parcă răgea. Toţi din cameră au amuţit şi în sfârşit au luat lucrurile în serios, fiind conştienţi de prezenţa vădită a diavolu- lui însuşi, care era acum tulburat, răscolit şi ars de Aghiazma Mare. Abia când a gustat din cele sfinte i-a fost rău cu adevărat.
Ca să nu-i mai deranjăm pe fraţii din cameră, l-am luat să ne aşezăm o vreme jos, în trapeză, unde deja îi pregătisem cea de-a doua cană cu ceai de valeriană. S'a aşezat tremurând şi repetând că nu s'a simţit nicidată atât de rău ca atunci când a băut *apa aia*. Era limpede că diavolul este cel care se vaită în el şi-am hotărât atunci să-i mai dau o dată să bea Aghiazmă Mare. M'am dus şi i-am adus încă o ceaşcă. Mă privea de parcă i-aş fi oferit sodă caustică, dar, la îndemnurile mele, a acceptat s'o ia. S'a însemnat cu Sfânta Cruce şi a băut. Şi, din nou, acelaşi lucru. După două minute a început să icnească, s'a ridicat şi

s’a repezit la baie. Am plecat îndată după el. Cum a ajuns la toaletă, a început să vomite, râgâind. Eu

îi ţineam fruntea şi încercam să-l liniştesc, rugân- du-mă Domnului din adâncul sufletului să ne ajute amândorura, pentru că aşa ceva nu mai trăisem ni- ciodată în viaţă. Când ne-am întors în trapeză, era verde la faţă, cu privirea înceţoşată şi cu totul epu- izat. Am încercat să-l lămuresc că, dincolo de chi- nurile astea ale lui, reacţia pe care-a avut-o la apa sfinţită este, de fapt, un semn bun, pentru că arată puterea lucrării asupra celui rău, care îl poseda de atâţia ani. El continua să repete în neştire că niciodata- tă nu i-a fost mai rău.

În vreme ce stătea cu totul sfârşit în trapeză, m’am dus să-l caut pe ieromonahul Daniel, ca să împlinim ceea ce probabil ar fi trebuit să facem de la bun în- ceput – să-i citim molitvele lângă chivotul cu moaş- tele Sfântului Ştefan de la Deceani.[4] Când însă l-am

4. *Sfântul Ştefan de la Deceani* a fost fiul Regelui Milutin şi ta- tăl Ţarului Duşan. A fost orbit din porunca tatălui lui, înaintea căruia fusese clevetit pe nedrept, iar din porunca nestatornicu- lui său fiu, Duşan, a fost fost sugrumat, pe când ajunsese mai în vârstă. Când l-au orbit, i s-a ivit înainte Sfântul Nicolae, care i-a zis: „Ştefane, nu te teme, iată ochii tăi se află în palma mea. La vremea cuvenită, îi vei căpăta înapoi.” Ştefan a petrecut timp de cinci ani ca ostatec la Constantinopol, în Sfânta Mănăstire Pantocrator. Fiind bărbat plin de înţelepciune, s-a înarmat cu rugăciunea, cu răbdarea, cu blândeţea, cu evlavia şi cu cele mai aspre nevoinţe călugăreşti. Astfel, i-a întrecut în bunătăţi nu doar pe monahii de la Pantocrator, ci şi pe toţi monahii con- stantinopolitani. Încheindu-se cei cinci ani, Sfântul Mare Ierarh Nicolae Făcătorul de Minuni iar s-a arătat înaintea mult-pătimi- torului Ştefan şi i-a zis: „Am venit să-mi împlinesc făgăduinţa ce ţi-am făcut.” Sfântul Nicolae a însemnat atunci cu semnul Sfintei Cruci faţa lui Ştefan, iar Ştefan şi-a recăpătat vederea

în chip desăvârşit. Spre mulţumită şi slava lui Dumnezeu, a ctitorit Biserica de la Deceani, una dintre cele mai frumoase biserici ale

rugat pe părintele Daniel să săvârşească slujba, s’a îngrijorat şi mi-a mărturisit că până atunci nu mai citise molitvele de scoatere a duhurilor rele şi că se teme că nu-i pregătit pentru aşa ceva. L-am rugat atunci să-i citească măcar molitvele rânduite pen- tru cei grav bolnavi. Şi s’a învoit. Apoi, cum i-am spus fratelui N., spre mirarea mea, a venit de-ndată şi cu bucurie în biserică. Ne-am apropiat de sfintele moaşte, în întunericul liniştit şi plin de pace al bi- sericii. A îngenuchiat, punându-şi mâinile pe mar- ginea de piatră a chivotului. Am aprins lumânările. Părintele Daniel şi-a pus epitrahilul şi a început rugăciunea, în vreme ce eu psalmodiam şi dădeam răspunsurile la ectenii. Slujba a durat cam o jumătate de oră. Fratele N. se liniştise cu totul şi chiar, pentru o clipă, mi s’a părut că a adormit, sau că şi-a pierdut cunoştinţa. Când am sfârşit, ne-a urmat liniştit şi tăcut până la arhondaric. Am hotărât să-i dau să bea apă sfinţită pentru a treia oară şi, Slavă Domnului, de astă dată n’a mai vărsat. Mi-a spus că se simte mult mai bine, dar că cel mai bine i-a fost când a stat îngenunchiat în faţa chivotului. Şi că, după ce a ieşit din biserică, a început să-i fie rău din nou, dar nu ca înainte. M’am bucurat foarte tare şi, înlăuntrul meu, i-am dat mulţumire lui Dumnezeu, rugându-L să ne ajute şi în continuare.

În cele din urmă, ne-am întors în cameră şi mi-a zis că va încerca să se culce. Era deja miezul nopţii. Toţi

Creştinătăţii şi evlaviei Sârbe, zidite în vechiul şi somptuosul stil bizantin. Sfântul Ştefan a trăit ca un mucenic toată viaţa lui, şi mucenic s-a înălţat la Ceruri

în anul 1336, primind de la Atot- puternicul Dumnezeu, pe Care cu credinţă L-a slujit, cununa nepieritoare a veşnicei slave. (n. red.)

ceilalţi dormeau, iar eu m’am aşezat lângă patul lui. Mă temeam să-l las din nou singur, aşa că am şezut citind şi rugându-mă până spre două noaptea. El a adormit repede, de îndată ce s’a întins în pat şi s’a învelit cu tot ce avea. Încredinţându-mă că doarme adânc, am ieşit în vârful picioarelor din cameră şi m’am dus spre chilia mea, să aţipesc şi eu puţin, pentru că eram foarte obosit după toate cele întâmplate. M’am întins cu gândul de-a nu mai merge la slujba de la ora patru şi jumătate, ci să mă duc în jur de şapte, când începe Liturghia, ca să apuc să dorm măcar patru, cinci ore. Dar deja în jur de cinci m’au chemat iarăşi, căci fratele N. se trezise, coborâse la arhondaric şi vroia să mă vadă. De bună seamă, dia- volul care de atâţia ani sălăşluia netulburat în el şi-l secătuia de viaţă nu putea să fie biruit cu totul nu- mai cu-o singură rugăciune şi după numai o noapte petrecută în mănăstire, ci doar fusese trântit de-o lovitură mai puternică. Dar s’a ridicat pe dată şi-a continuat să-l chinuie, în chipul unei puternice crize de sevraj.

Am ajuns amândoi la concluzia că n’o să mai poată rămâne în mănăstire şi că în ziua următoare va trebui să-l duc în Belgrad. Tocmai atunci aveam asigurată şi escorta forţelor de menţinere a păcii pentru fratele care se ocupa cu aprovizionarea mănăstirii. Plecarea asta nu-mi cădea deloc bine, pentru că-mi doream să petrec întregul post cu pace, fără să ies din mănăstire. Dar, pentru că-mi asumasem răspunderea lui, nu puteam să-l las acum în grija altui părinte care nu avea nici o experienţă cu narcomanii. Mai ales că, în starea în care se

afla, nu puteam să-l duc doar până la Berane sau Novi Pazar şi să-l las în staţia de au-

tobuz. Pur şi simplu, n’aveam de ales. Trebuia să-l duc până la Belgrad.
Cu toate că luasem hotărârea să plecăm, asta nu mă linişte prea tare, fiind îngrijorat în continuare la gândul că mai trebuie să rezist încă douăzeci şi patru de ore împreună cu el. Însă, prin Pronia Dumnezeiască, părintele Xenofont, care ţinea legătura cu forţele de menţinere a păcii, mi-a zis că există posi- bilitatea să obţinem o escortă chiar în aceeaşi seară până la în clisura Kula, fapt aproape nemaiîntâlnit. Această veste suna izbăvitor, dar nu îndrăzneam să cred că-i posibil, deoarece escortele trebuiau anunţa- te la baza Italiană cu cel puţin două zile înainte. Totuşi, nu ştiu din ce pricini, Italienii au acceptat să plecăm în acea seară la drum. Şi fratelui N., şi mie, ni s’a luat o piatră de pe inimă.
În cele din urmă, am pornit. Fiind foarte obosit şi având înainte un drum de toată noaptea până la Belgrad, am băut o cană de ceai negru înainte de plecare, pentru că simţeam că n’o să pot rezista până la capăt, mai ales în orele dinaintea răsăritului, când somnul pune stăpânire pe om. Nici n’am ajuns bine la Peci, că sărmanul N., în clipa în care a avut semnal pe telefonul mobil, a început să-şi sune cunoştinţele şi tovarăşii de rele ca să se intereseze de unde poate cumpăra heroină imediat ce va ajunge în Belgrad. Mi-era cumplit de neplăcut să mă aflu din nou, după atâţia ani, în lumea narcomaniei şi a deznădejdei. În cele din urmă, a reuşit să dea peste un *dealer* care i-a spus că-l va aştepta până la trei dimineaţa. Era greu să ajungem până la acea oră, dar N. totuşi i-a promis că vine, de

frică să nu piardă această unică şansă de-a găsi heroină. Mi-a trecut un cuţit prin inimă când

am aflat că *dealer*-ul era o tânără femeie, mamă de copil mic, care se întreţinea din vânzarea heroinei. Iadul pe pământ. După ce şi-a aranjat întâlnirea, N. s'a mai liniştit puţin, dar îi era în continuare rău. Din când în când trăgea adânc aer în piept, parcă pierzându-şi răsuflarea, pentru că-şi simţea inima bătând foarte aritmic. Îmi părea rău pentru el, aşa c-am mers cu viteză mare, ca să ajungem cât mai re- pede la Belgrad şi el să-şi cumpere odată otrava aia şi să-şi aline suferinţa. Îmi era cu adevărat de necre- zut cum m'am trezit pe neaşteptate într'o asemenea situaţie absurdă.
Ceaiul m'a ţinut treaz şi de-a dreptul am zburat pe drum. El, sincer, s'a mirat de unde până unde să conducă un călugăr cu-aşa o viteză şi o siguranţă, mai ales noaptea - asta pentru că nu-mi cunoştea viaţa de dinainte. Am început atunci să-i vorbesc mai mult despre trecutul meu, despre cum am cu- noscut mulţi care duceau o viaţă ca a lui şi că majo- ritatea nu mai sânt printre noi. N., de felul său, era un om deştept şi conştient de starea sa şi câtă vreme i-am povestit pe îndelete despre Dumnezeu, despre suflet şi despre dependenţa de droguri, doar tăcea şi suspina. Am văzut că mă asculta cu seriozitate, aşa că nici eu nu l-am scutit, nici nu l-am mângâiat cu făţărnicie, ci i-am arătat deschis starea în care se afla şi ce urma să-l aştepte. De-a lungul drumului, şi-a deschis şi mai mult inima şi-am aflat multe lucruri tainice despre el.
Vremea a trecut pe nesimţite şi iată-ne în curând la periferia Belgradului. Eram în întârziere cu 40 de minute faţă de ora

fixată, dar el trăgea nădejde că *dealer*-ul o să-l aştepte. Când am ajuns în faţa casei

Ghera - Războinicul roșu

unde locuia vânzătoarea de otravă albă, l-am aju- tat să-şi ia geanta din portbagaj şi i-am întins mâna pentru a ne lua rămas-bun. Era cu totul tulburat şi ruşinat şi n'a putut decât să îngaime: - *Iertaţi-mă, părinte, nici nu ştiu ce să zic...* I-am spus: - *Nimic, frate. Rămâi cu Dumnezeu şi să fii iertat!*

Nu eram tocmai supărat pe omul ăsta, nici pentru că-mi pricinuise o asemenea tulburare, pe care ra- reori am mai trăit-o, nici pentru că mă scosese din mănăstire în vremea Marelui Post, ceea ce nu-mi doream în ruptul capului. După ce ne-am despărţit şi-am pornit spre metocul nostru din Zemun, m'am simţit uşurat la gândul că n'o să-l mai văd nicioda- tă. Nădăjduiam să uit cât mai repede cele petrecute. De astă dată, n'am dorit să-mi văd nici părinţii, nici prietenii, nici Belgradul. Am chibzuit să rămân la metoc până când mă voi putea întoarce în Kosovo, adică până pe la trei după-amiază. M'am culcat la trei şi jumătate dimineaţa, dar nu prea aveam somn, atât din pricina cănii de ceai tare, cât şi a amintirilor triste răscolite de cele întâmplate. Dar cel mai mult şi mai mult mă simţeam ros de îndoieli şi de nedu- merire. Încercam să înţeleg de ce-a îngăduit Dum-nezeu să se sfârşească totul aşa... În zadar au fost toate străduinţele de a-l ridica pe omul ăsta?

În zori, telefonul. În receptor, aud cu uimire vocea fratelui N.: - *Părinte Arsenie, iertaţi că sun aşa devreme, dar mă temeam să nu fi plecat deja.* Vorbea foarte serios şi emoţionat, însă şi foarte coerent, spre deosebire de zilele trecute. Era limpede că-şi luase doza potri- vită de heroină. La

aceşti nefericiţi, după o anumită vreme, drogul încetează să le mai ofere vreo plăcere deosebită şi ajunge să le fie doar doza necesară pen-

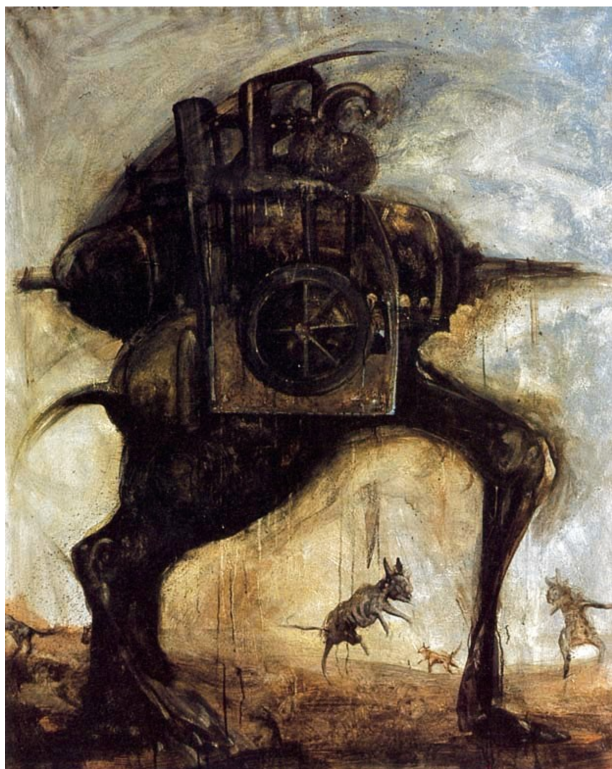
Sfântul Mercurie - Mănăstirea Graceanița

tru o viaţă normală. - *Părinte, am vrut să vă mulţumesc că mi-aţi arătat atâta dragoste şi răbdare, cu toate că nu meritam să-mi purtaţi de grijă... mai ales că nici nu ne cunoşteam dinainte. Vă rog să mă înţelegeţi! Iertaţi-mă! Părinte Arsenie, iertaţi-mă dacă puteţi!* Acest telefon al lui m'a surprins cu adevărat şi m'a mişcat. Tocmai când mă gândeam că deja îmi uitase şi numele, şi chipul, având în vedere starea în care era. Dar nu era aşa. - *Părinte,* a continuat, *ar însemna foarte mult pentru mine dacă aţi afla puţină vreme să treceţi pe la noi, pe acasă, să-mi vizitaţi familia, înainte de-a vă în- toarce în mănăstire.* Asta m'a uimit încă şi mai mult şi mi-a dat nădejde că n'a fost totul în zadar. - *Cu mare bucurie voi trece pe la tine, frate N.,* i-am răspuns. Ne- am înţeles asupra orei şi locului unde să vin.

Când m'a întâmpinat în apropierea casei sale, mai să nu-l recunosc, într'atât îşi revenise la înfăţişare. Era cu totul alt om. Mi-a sărutat mâna, acolo, în stradă, în faţa trecătorilor şi m'a îmbrăţişat din toată inima, de parcă eram neamuri. Eu eram surprins, pentru că nu mă aşteptam la atâta apropiere din partea lui. Nici nu ştiam cum să reacţionez la o asemenea pri- mire. Dar îmi era limpede un lucru: omul din faţa mea era însetat de atenţie şi dragoste.

Apartamentul în care locuia arăta mult mai bine decât mă aşteptam. Soţia lui era acasă, dar copilul îl duseseră la grădiniţă. Fiind post, îl rugasem la telefon să-mi pregătească nişte cartofi fierţi, ca să mănânc la ei şi să pornesc apoi la drum. Însă viz- ita, pe care-o plănuisem să nu ţină mai mult de-o jumate de oră, a durat

două ore jumate. Cei doi, pur şi simplu, erau flămânzi după cuvântul lui Dumnezeu. Şi cum se întâmplă în asemenea situaţii, Dum-

Ghera - Războinic IV

nezeu, după credinţa şi dorinţa lor, mi-a dat cuvânt şi, în aceste ceasuri, le-am vorbit mult, din inimă, însufleţit, cu toată dragostea. Au rămas amândoi adânc marcaţi. Fratele N. mi-a spus sincer, ca un copil: *- Părinte, mi-aţi deschis ochii spre o viaţă nouă, mai adevărată, despre care până acum n'am avut habar.* Iar eu, tocmai ce-i explicasem că nu trebuie să-şi închipuie că va putea înţelege şi împlini toate aces- tea dintr'o dată, ci că abia de-acum înainte urma să guste din toată amărăciunea luptei cu satana. I-am mai spus că, pentru stăruinţa şi credinţa lui, şi mai ales cu ajutorul lui Dumnezeu, după o vreme poate nădăjdui să biruiască răul care-i stăpânea de atâta vreme fiinţa. Soţia lui plângea fără încetare în toată vremea cât le-am vorbit, dar lacrimile ei îmi păreau de nădejde, chiar de bucurie, şi nu de deznădejde, cu toate că de deznădejde negreşit adesea vărsa la- crimi până la întâlnirea noastră. Ne-am despărţit cu promisiunea lui că va încerca din toate puterile să-şi ducă viaţa după cum ne-am înţeles, şi cu promisi- unea mea că nu-l voi uita în rugăciunile zilnice.

Cât am condus pe drumul de întoarcere, cutremu- rat de întâmplările din ultimele zile, m'am gândit la omul ăsta şi la mulţi alţii, cunoscuţi şi necunoscuţi, care-au trăit la fel. După o vreme, am ajuns doar să mă rog şi să plâng, avându-l în minte pe bunul meu prieten, Ghera şi împărtăşind în inimă aceeaşi dra- goste şi către fratele N., ştiind cât e de greu pentru astfel de oameni să vadă adevărul şi să-şi schimbe viaţa.

Dar, Doamne, toate la Tine sânt cu putinţă! Mântuieşte- ne, ridică-ne şi ne tămăduieşte

pe noi, sărmanii, păcătoşii şi neputincioşii copii ai Tăi...

Sfântul Gheorghe (Școala Cretană)

LUNI, l4 OCTOmbRIE 2002

Azi este praznicul Acoperământului Maicii Dom- nului,[5] sub care să ne aflăm şi noi, prin mila Dom- nului. Preasfânta Fecioară să ne ocrotească de toate nenorocirile ce vin asupra noastră, ascunse sub chipul luminii înşelătoare şi al părutei fericiri din viaţa pământească, să ne scape din toate cursele care ne sânt întinse din cea mai fragedă tinereţe, să ne izbăvească din toate primejdiile care caută să ne zdrobească, spre jalea îngerilor şi spre bucuria şi ocara diavolilor.

Acum, aş mai pomeni câteva persoane cunoscute în tinereţea mea, ale căror poveşti de viaţă, asemeni cu cea a lui Duşan, nu sânt tocmai roz, dar sânt de mult folos celor ce vin din urmă. Nădăjduiesc că astfel vor putea recunoaşte momente şi situaţii asemănătoare din viaţa lor şi, trezindu-se la timp, nu vor face ace- leaşi greşeli care să-i coste atât de scump, poate mai scump decât ce cred ei că e scump.

Pe când eram în clasa a VIII-a - vorbesc mai ales despre generaţia anilor 1957 şi 1963 din care făceau parte majoritatea prietenilor şi cunoscuţilor mei
- aşadar pe când împlinisem 14 ani, în cercul meu de cunoscuţi au început să se formeze anumite grupuri. Eu locuiam într'o zonă vecină cu cartiere- le Dedinie, Topcider şi Seniak, unde trăiau mai cu seamă politicieni, oameni de stat, înalţi funcţionari

5. Pe stil vechi. (n. red.)

ai armatei, marii afacerişti, medici, avocaţi şi artiştii plăcuţi regimului, aşa-zisa „cremă" a societăţii co- muniste a Belgradului anilor '70-'80. Majoritatea prietenilor mei erau copiii unora ca aceştia, iar eu, bună parte din vreme mi-am petrecut-o în casele lor. Cu toate că părinţii mei nu făceau parte din clasa înaltă a societăţii, aceşti copii din Dedinie mă invitau cu plăcere la ei şi se bucurau de tovărăşia mea, fiind unul asemenea lor în duh şi având interese comune. Duşan, prietenul meu drag, locuia tot în această zonă, fiind fiul marelui chirurg şi director al Clinicii de Chirurgie din Belgrad. Noi doi, pururea nedespărţiţi, am fost cea mai îndrăgită pereche de adolescenţi în multe din aceste case. Sânt convins, fără urmă de îndoială, că vremurile despre care pomenesc au fost cea mai athee perioadă din toată istoria poporului Sârb. Se trăia foarte uşor şi fără gri- ji. Iosip Broz (Tito)[6] era de neînlăturat de la putere, Iugoslavia avea poate cel mai bun statut în lume de

6. *Iosip Broz Tito* (1892 - 1980) revoluţionar iugoslav şi om de stat. A fost iniţial secretarul general, apoi preşedintele Ligii Comu- niştilor din Iugoslavia şi conducător al partizanilor iugoslavi. După sfârşitul războiului, a devenit prim-ministru şi preşedinte al Republicii Socialiste Federative Iugoslavia. Din 1943 până la moartea sa, în 1980, deţinea gradul de Mareşal al Iugoslaviei, având funcţia de comandant suprem al Armatei Populare Iugo- slave. Cu toate că a fost unul dintre fondatorii Kominformului, a fost de asemenea primul şi singurul membru Kominform care a sfidat cu succes autoritatea sovietică. Ca susţinător independent al căii către socialism (numită uneori „comunism naţional" sau „Titoism"), a fost principalul fondator şi promovator al Mişcării de Nealiniere şi primul secretar general,

susţinând politica de nealiniere dintre cele două blocuri ostile în timpul Războiului Rece. (n. red.)

până atunci, situaţie diametral opusă celei din zilele noastre. Erau bani, se lucra puţin, iar în capul listei de priorităţi erau călătoriile, *shopping*-ul şi petrecer- ile fel de fel. În lumea asta am crescut şi noi.

Tot atunci am cunoscut-o pe Mira Miatovici, fiica lui Ţvietin Miatovici, omul de stat care a fost pri- mul preşedinte al Iugoslaviei după moartea lui Tito. Trăiau în Dedinie, nu departe de Muzeul „25 Mai" şi reşedinţa lui Tito, în lux, fără să ducă lipsă de ni- mic, într'o vilă mobilată scump şi cu bun gust, cu multe tablouri şi obiecte de artă. Cămările le erau pline de mâncăruri şi delicatese din cele mai fine, pe care uneori le aruncau. Imediat după poarta de la intrare, se afla un chioşc unde stătea un miliţian care-i legitima pe toţi vizitatorii. Spre deosebire de aceşti zei comunişti de neatins, clasa muncitoare se îneca în sărăcie, hipnotizată zilnic şi sistematic prin lungi discursuri politice, perfid născocite, care, în fapt, nu spuneau nimic, prin minciuni neruşinate şi promisiuni fără acoperire. Mama Mirei murise de tânără şi tatăl ei se recăsătorse cu o actriţă cunoscută de film şi teatru, Mira Stupiţa. Spre deosebire de el, ea era de gaşcă, o persoană foarte cultă şi deschisă. Cum de-au ajuns ei împreună, asta n'am reuşit niciodată s'o pricep.

Tovarăşul Ţvietin era un tip rigid şi grav, fost par- tizan şi leninist înfocat, pentru care singurul lucru sfânt era Partidul Comunist şi aşa-zisa „luptă de eli- berare socială." Cel mai mult îi plăcea să povestească despre luptele lor, ca tineri comunişti şi proletari, cu Nemţii şi cu Cetnicii[7] şi cu toţi care nu erau de

7. *Cetnici* - nume dat membrilor Armatei Regale Iugoslave care nu au depus armele şi au continuat să lupte sub comanda

partea lor. Cuvintele *Dumnezeu* şi *Biserică* erau tabu în casa lui şi trebuia avută mare grijă ca nu cumva, din întâmplare, să-i scape cuiva vreun asemenea cu- vânt, căci îndată ar fi fost luat la întrebări la modul cel mai dur, cu toate că pe atunci nu eram decât nişte copii.
Mira avea o soră mai mică, Maia, şi amândouă aveau suflete bune, minunate. Pe Mira o iubeam ca pe-o soră, iar pe Maia, chiar mai mult. Relaţia fete- lor cu tatăl lor şi educaţia pe care acesta le-o dădea s'ar putea numi, cu cel mai blând cuvânt, tortură. Erau obligate să se uite la toate emisiunile politice, care pe atunci erau foarte multe la televizor, apoi să vadă Telejurnalul, care era principala sursă de in- formaţie despre toate aberaţiile regimului şi să vadă toate filmele şi serialele despre partizani, care erau unul din principalele mijloace de spălare a creieru- lui. Şi nu numai că erau obligate să le urmărească, ci erau şi chestionate foarte des, ca să se verifice dacă într'adevăr le-au urmărit şi n'au încercat să le fenteze. Când noi, prietenii lor, veneam în vizită la ele, tatăl lor nu apărea; dar, de se întâmpla să vină totuşi, ne punea pe toţi la zid şi ne întreba care din noi a participat la muncă patriotică, care din noi e membru activ al tineretului socialist sau membru de partid. Şi, din pricină că nici unul nu îndeplinea vreodată nici una din cerinţele care-l interesau pe el, rămânea profund nemulţumit şi dezgustat de prie- tenii fetei lui celei mari, lucru pe care nu se străduia să-l ascundă în faţa noastră. Din fericire, întâlnirile

Generalului Dragoliub „Draja” Mihailovici împotriva trupelor Germane. Spre sfârşitul războiului, au fost în conflict deschis şi cu comuniştii. (n. red.)

cu el erau destul de rare. Privind de sus, puteai spune că era un om extrem de nefericit, numai că el însuşi nu-şi dădea seama de asta şi, din păcate, transmitea nefericirea asta şi fetelor lui.
De bună seamă că, acolo unde nu e Dumnezeu, a- colo unde nu e rugăciune, nici mângâierea Duhului Sfânt, trebuie găsită o altă mângâiere şi astfel, aceste suflete tinere, pustii, au ales cealaltă mângâiere aflată la îndemână, care le oferea un sentiment părelnic de fericire, o însuflare creativă de scurtă durată şi, la o privire de suprafaţă, ceva ce părea a fi o varietate bogată de preocupări gata să le umple anii tinereţii. Drogurile. Însă şi mai grav era că aveai acces foarte uşor la ele, de parcă poliţia nici nu avea ochi pentru aşa ceva, iar dacă situaţia asta era sau nu întâmplătoare, nu mai am habar. La început se consumau într'o măsură mică, şi mai ales cele uşoare, dar trepat deveneau un mod de viaţă şi tovarăşe nedespărţite în orice ocazie, mai ales pen- tru cei care aveau parte de-o viaţă tulbure în casele părinteşti, situaţie considerată pe atunci normală, la ordinea zilei.
Printr'o minune şi prin rugăciunile cuiva am rămas foarte puţin afectat de aceste otrăvuri sufleteşti. Marea parte a prietenilor mă apreciau pentru asta, simţind în mine bucuria vieţii într'o măsură mult mai mare decât la ei. În casa noastră, chiar dacă nu îndeajuns, se ştia totuşi de Dumnezeu, Biserică, de câteva rugăciuni scurte şi de *Slavă*.[8] Acestea au fost

8. *Slava* – tradiţie Ortodoxă Sârbă în care fiecare

familie îşi săr- bătoreşte Sfântul ocrotitor în ziua praznicului Sfântului. Sla- va se moşteneşte de la o generaţie la alta, pe linie paternă, de către fii. Fiicele, odată măritate, vor sărbători Sfântul ocrotitor

pavezele şi ancorele ce m'au ocrotit de pieirea cea de pe urmă.

La începutul anilor '80, am început să formăm trupe de Rock'n'roll şi să ne-apucăm de concerte. Eram foarte populari şi mândri de asta. Tot tineretul era cu ochii pe noi, privindu-ne ca pe nişte idoli de neatins. Ne simţeam deasupra tuturor şi tot talen- tul nostru, lipsit fiind de conştiinţa Celui care ni-l dăruise, ne era, astfel, condamnare la moarte. Vor- besc la persoana întâi pentru că şi eu făceam parte din mediul ăsta, cu toate că nu eram în prima linie, ci doar c-un pas în spate. Şi toate astea au ajuns cu neputinţă de închipuit sau de despărţit de droguri.

„Sex, Drugs & Rock'n'Roll,"[9] *„Live fast, die young and leave a good-looking corpse,"*[10] erau doar câteva din manifestele şi lozincile acestui stil de viaţă. Aşa a fost în vremea generaţiei *Beat* şi *Hippie*, aşa a fost şi în vremea noastră, aşa a fost şi în vremea de după noi, când alţi tineri au pornit pe aceleaşi căi, sau pe căi aproape de cele pe care şi noi ne-am dus.

Rock'n'roll-ul - sau orice alt stil de muzică electronică

- este legat în chip de nedespărţit de narcomanie

– de fapt, muzica rock reprezintă tocmai expresia

al familiilor soţilor. În ziua Slavei, familia participă la Sfânta Liturghie şi se împărtăşeste, iar după slujbă, preotul este invi- tat în casa familiei respective, unde săvârşeşte o scurtă slujbă de mulţumire. Sărbătorile cele mai cunoscute sânt ale Sfântului Nicolae, ale Sfântului Gheorghe, ale Sfântului Ioan Botezătorul şi ale Sfântului Dimitrie. De asemenea, Slava se poate sărbători şi la nivel de

comunităţi mai mari (sate, oraşe, instituţii, compa- nii, profesii). (n. red.)

9. „Sex, droguri şi Rock’n’roll.” (n. red.)

10. „Să trăieşti vijelios, să mori de tânăr şi să laşi în urmă un cadavru care să arate bine.” (n. red.)

şi manifestarea narcomaniei. Nu există rock fără vreun stimul artificial, extern, şi chiar dacă există, atunci apar alte devieri, cum ar fi mutaţii sexuale şi perversiuni, sau orice alt fel de deformări şi ex- treme care, mai devreme sau mai târziu, tot vor ieşi la iveală.

Cei entuziaşti, lipsiţi de experienţă şi imprudenţi, care-şi închipuie că pot lega într'un fel sau altul Ortodoxia de muzica rock, „sfinţind" astfel rock- ul, nu-şi dau seama că încearcă să unească Lumi- na cu întunericul, dulceaţa mierii cu amărăciunea otrăvii, viaţa cu moartea, pe Dumnezeu cu satana. În locul sfinţirii rock-ului, se ajunge în fapt numai la prihănirea şi batjocorirea Ortodoxiei. Singur şi numai ritmul rock-ului, ritm care-i este inimă, fără a mai trebui să ţinem seama de texte, este neliniş- titor şi nimicitor. După buna-dispoziţie care trece la repezeală, rămâne tristeţea şi deznădejdea, iar scăparea din asemenea stări este dorită şi căutată cu disperare din nou în acelaşi ritm anesteziant, şi aşa la nesfârşit, fără ieşire, lucru tipic şi pentru narcomanie. De bună seamă, nu putem lega ase- menea lucruri de Biserică, mai cu seamă de rugă- ciune şi de rodul ei, *isihia*, liniştirea sufletească. De aceea, oamenii din Biserică, dacă doresc să le ajute cu adevărat acestor tineri, nu trebuie să încerce să apropie Biserica de Rock'n'roll, ci dimpotrivă, să-i scoată treptat pe tineri din mrejele rock-ului şi, cu înţelepciune şi cumpătare, să stingă în ei dorinţa pentru muzica rock, fapt ce va duce şi la stingerea dorinţei pentru stimulenţii chimici. Având în vede-re că narcomanii fac parte, în general, din

rânduri- le artiştilor, intelectualilor şi oamenilor creativi, ei

trebuie apropiaţi de artele duhovniceşti, purtătoare ale valorilor veşnice şi netrecătoare, mai cu seamă de iconografie şi de cântarea psaltică, pentru a cărei adâncime şi frumuseţe, studiere şi învăţare este ne- voie de-o întreagă Academie. Apoi mai avem poe- zia-rugăciune, ca şi alte chipuri de artă pătrunse de fiorul duhovnicesc.

O pildă nespus de grăitoare pentru efectele auto- distrugătoare ale combinaţiei rock-narcomanie este ceea ce s'a întâmplat cu membrii cunoscutei trupe rock *Ekaterina Velika,*[11] care era idolatrizată de sute de mii de tineri din toată Iugoslavia. Din pricina heroinei, primul dintre ei care a murit foarte tânăr a fost Iviţa, fără îndoială cel mai bun şi mai talen- tat percuţionist pe care Belgradul l-a avut vreodată. Atât de bine stăpânea ritmul, încât putea să susţină ca solist întreg concertul. Oricând ar fi putut face parte din Filarmonică. Era un suflet bun, dar pe de- a-ntregul robit opiumului. Apoi l-a urmat *leader*-ul trupei, Milan Mladenovici, chitarist, solist vocal şi compozitor deosebit de talentat. El nu era un nar- coman tipic, dar consuma destule tipuri de droguri şi, din cauze necunoscute, a făcut cancer la pan- creas - cu toate că era foarte tânăr - şi s'a stins în două luni. Al treilea la rând a fost *bass*-istul Boian Pecear, foarte bun prieten al meu din adolescenţă. Multă vreme a fost împreună cu Mira Miatovici şi, mai înainte de *Ekaterina Velika*, avea formaţia *Ta-las,*[12] în care Mira era solistă şi unde îşi distrugeau sănătatea împreună. El avea să moară la Londra, unde încercase - prea târziu - să se lase de heroină.

11. „Ekaterina cea Mare” (n. trad.)
12. „Valul” (n. trad.)

Trupul îi era atât de dărâmat, încât nu-şi mai putea controla funcţiile fireşti. O cunoştinţă comună din Londra l-a primit în apartamentul său şi i-a purtat de grijă în tot acest răstimp. Se întâmpla că trebuia să-l îmbăieze plin de murdărie şi urât mirositor, ca pe-un copil mic sau ca pe-un bătrân senil. În Serbia nu s'a întors decât în sicriu...
Ultima care s'a stins a fost Marghita Stefanovici, pianistă, cunoscută ca „Maghi Femeia fatală" a ge- neraţiei ei. Provenea dintr'o familie bună, studia- se pianul şi era un arhitect desăvârşit. Mulţi tineri tânjeau după ea, iar ea lua pe alese... Era cunoscută pentru viaţa-i promiscuă şi desfrânată. Îmi amin- tesc că, pe când se aflau la apogeul popularităţii lor, o prietenă a noastră a dat o petrecere în ziua în care se sărbătorea *Slava* familiei, iar Maghi, împreună cu un cunoscut artist belgrădean, au făcut o faptă plină de ruşine chiar în holul de intrare în apartament. E de mirare cum nu s'a deschis pământul să-i înghită pe amândoi şi însuşi Sfântul cu sabia de foc a cărui *Slavă* se prăznuia în acea zi nu i-a pedepsit. În cele din urmă, Marghita a ajuns atât de dărâmată, încât era de-a dreptul desfigurată de narcotice, medica- mente şi alcool. Aproape toţi dinţii îi căzuseră, iar părul ei negru, lung şi preafrumos se rărise, ajun- gând să provoace repulsie. Toţi se îndepărtau de ea îngroziţi şi dezgustaţi. Cu ceva ani în urmă reuşise la un moment dat să se pună pe picioare cât de cât. Îşi pusese dinţi falşi şi faţa ei tumefiată îşi mai re- venise puţin. Însă, când vorbea cu cineva, acea in- telectuală cândva ageră la minte, îşi pierdea

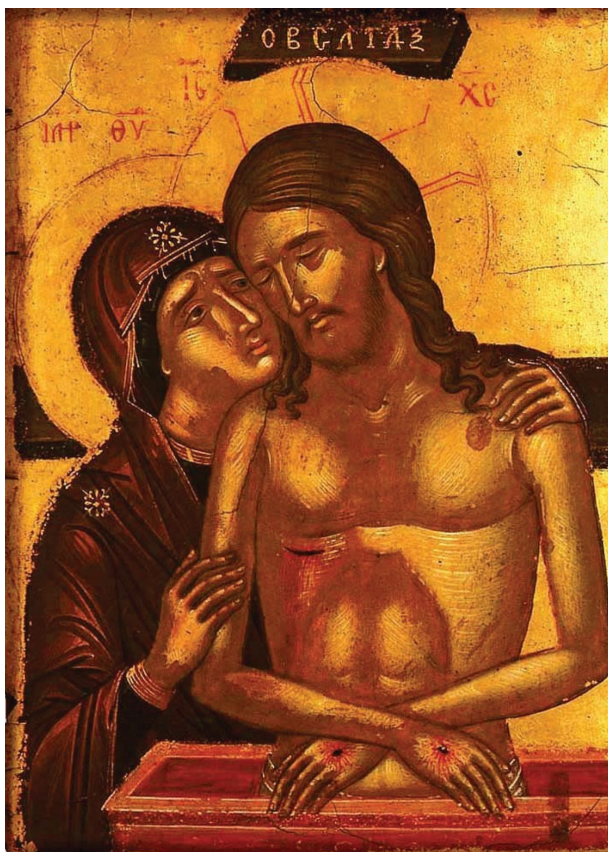
repede coerenţa şi pur şi simplu amuţea în mijlocul frazei, uitând unde rămăsese, sau începea dintr’o dată să

Pablo Picasso - Nud care se piaptănă

vorbească despre altceva, fără nici o legătură cu subi- ectul, punându-se astfel într'o situaţie jenantă şi pe sine, şi pe interlocutor. Într'un sfârşit, s'a îmbolnăvit de epilepsie. O adevărată tragedie. Cu câteva zile în urmă, am aflat că şi această nefericită a murit.
Povestea trupei *Ekaterina Velika* este cea mai drama- tică, dar aceleaşi lucruri se întâmplau cu toate ce- lelalte formaţii de rock, unde întodeauna cel puţin unul din membri trăia asemenea tragedii. Se stin- geau, cu frumuseţea şi sănătatea distruse, cu mintea şi demnitatea omenească surpate şi toate astea pen- tru o clipă de glorie şi o popularitate efemeră, din dorinţa arzândă de-a fi în centrul atenţiei. Temelia acestor tragedii era cumplita goliciunie sufletească în care toate încăpeau, mai puţin Dumnezeu.
Dar să ne întoarcem la Mira Miatovici. Timpul trecea şi toate minciunile şi înşelăciunile comunismului au început să iasă la iveală. Pantheonul lor marxist a pornit a se nărui şi, dimpreună cu el, puterea tutu- ror celor care-şi trăgeau din el neobrăzarea. Ce plată i-a fost rânduită tovarăşului Ţvietin pentru faptele sale de către veşnica dreptate Cerească? Mai întâi, s'a ales praful de cariera lui şi a ajuns un nimeni, un bătrân neînsemnat. Soţia l-a părăsit repede, iar fiicele lui, dependente în ultimul grad de heroină, au murit una după alta de SIDA. El însă a rămas singur şi uitat de toţi, ca, poate, în linişte, să cugete mai bine la ce s'a ales din viaţa lui. Sau, cine ştie, să rămână consecvent cu sine: egoist şi nepăsător, fără dragoste faţă de nimeni. Sau să-şi ia zilele, aşa cum, după

mintea unora, ar fi mai cinstit. Sau poate... să se pocăiască şi să ceară de la Dumnezeu iertare şi mântuire pentru sufletul său nefericit.

Smerenia cea de pe urmă - Mănăstirea Iviron

N'am pomenit decât un singur caz luat din lumea „aristocraţilor" din Dedinie, dar nu vreau să mai vorbesc şi de alţii, pentru a nu scârbi mai mult. Voi spune doar că, totuşi, dacă privim Creştineşte, nici unul din ei n'a fost în esenţă vinovat, ci cu toţii au fost amăgiţi de mersul strâmb al societăţii în care trăiau şi, din slăbiciune omenească, şi-au dorit putere şi confort în viaţă.

Dumnezeule, iartă-le sufletele lor, iar nouă ne ajută ca să înţelegem judecăţile Tale de nepătruns, sfaturile spre zidire şi pedepsele după dreptate.

„Planta vie“ a lui Ghera – actrița Sonia Savici

mIERCURI, 6 NOIEmbRIE 2002

O, Doamne, ce spaimă m'a cuprins în vis azi-noapte! Visam că mă aflam la înmormântarea prietenei mele, Marghita. De fapt, venisem la cimitir mai devreme şi cortegiul funerar nu ajunsese încă. Uimit, am băgat de seamă că, în locul mormântului, era săpată o uriaşă groapă. Uitându-mă şi mai bine, am văzut că groapa avea formă de piramidă răsturnată. Lăţimea şi adân- cimea ei erau de cel puţin cinci metri. Pe-o parte se aflau nişte trepte săpate în pământ. Abia spre vârful piramidei întoarse se vedea mormântul şi, spre mira-rea şi dezgustul meu, acolo se aflau sicriul – deschis
– şi giulgiurile. Totuşi, nu pricepeam unde-i moarta, sicriul fiind deja aici. Din cauza acestei privelişti stra- nii, un fior de gheaţă m'a cutremurat.
În depărtare, iată şi cortegiul. Un alai măricel de oameni îndoliaţi, în fruntea căruia mergeau doi, ţinând de subsuori pe cineva care-mi părea cuno- scut. *Doamne, Dumnezeule, era chiar Marghita!* Nu-mi venea să-mi cred ochilor, dar, apropiindu-se mai mult, am fost sigur, ea era! „Ce-o mai fi şi asta," mă gândeam, „uite-o, e vie!" Pe măsură ce veneau, am văzut că Maghi era toată în lacrimi şi pe chipul ei tras şi pământiu se citea groaza. Era îmbrăcată cu o haină de fâş galbenă şi cu nişte pantaloni ce pă- reau foarte largi, din pricină că ajunsese numai pie- le şi os. Arăta ca cineva în fază terminală de cancer sau de SIDA, chiar înainte să-şi dea duhul.

Dar şi mai rău arătau cei doi care o sprijineau, bănuiam

Maica Domnului împărățind -
Constantinopol, sec. XIII

că părinţii ei, cu chipuri aspre şi împietrite, ca de gheaţă. hotărâseră s'o îngroape de vie, căci boala o adusese în pragul morţii. Priveam cu totul îngrozit de absurdul şi cruzimea întregii scene şi, deodată, m'am hotărât să mă duc dintr'o parte şi s'o smulg pe Maghi din mâinile lor. Dar, fără a-şi întoarce ca- petele, cei doi şi-au aţintit ochii asupra mea, cu o privire cumplită. Şi chiar atunci m'am trezit.
Am sărit din pat şi-am aprins lumina. Eram stăpânit în continuare de-o mare spaimă, neputând cu nici un chip să ies de sub impresia acelei atmosfere în- grozitoare din vis. Îmi părea că încă sânt acolo, iar feţele şi ochii celor doi diavoli, care luaseră chipu- rile părinţilor ei, mă priveau de oriunde întorceam privirea. Asta a durat până m'am dus în baie şi mi-am spălat faţa cu apă rece, rostind neîncetat Rugăciunea lui Iisus cu voce tare, căci nu eram în stare să mai rabd tăcerea. M'am întors în chilie şi, neliniştit, am zăvorât uşa. M'am închinat de mai multe ori şi mă tot miram, gândindu-mă ce-a fost cu visul ăsta înfiorător. Mă simţeam ca şi cum am fost cu adevărat acolo. Fusese vis, fusese aievea? Dumnezeu ştie.
A doua zi, analizând din nou visul, am văzut că lucrurile nu erau tocmai absurde, nici lipsite de semnificaţii. Ce-i drept, nu-i cunoscusem pe părinţii Marghitei, dar în toate cazurile prietenilor mei care ajunseseră dependenţi de droguri, ştiam din cele ce vedeam în casele lor, că la toţi, ca o regulă, exista o situaţie nesănătoasă în familie, o relaţie nefirească între ei şi părinţii lor. Aceşti părinţi, adesea, erau şi ei mai mult sau mai puţin stricaţi sufleteşte,

alcoolici, oameni cu funcţii înalte, carierişti, cărora lumea asta

le oferea putere şi succes, dar le fura copiii. Dragostea şi apropierea cu care erau datori faţă de fiii şi fiicele lor o înlocuiseră prin sume mari de bani, pe care le dădeau pur şi simplu, neştiind sau neavând altceva ce să le ofere. Sau, pur şi simplu, erau nişte persoane egoiste şi nepăsătoare, trăind într'o lume în care se vedeau pe sine buricul pământului, lume în care pro- prii lor copii nu-şi mai aveau locul. În orice caz, cel puţin una din aceste probleme era prezentă în casele lor şi copiii creşteau fără dragoste şi fără înţelegere, cu toate că părinţii lor n'ar recunoaşte-o niciodată. Aceşti părinţi ar fi fost în stare să refuze adevărul cu atâta încrâncenare, încât să-şi învinovăţească pe nedrept copii pentru propriile lor greşeli, adică să susţină că tocmai fiii lor au fost aceia care nu i-au iubit sau înţeles pe ei. Ani de zile am fost de faţă la multe asemenea situaţii şi, întotdeauna, peste aseme- nea familii apăsa un sentiment chinuitor, fără ieşire. Fireşte, nu-i nevoie să mai pomenesc că în astfel de case nu era loc nici pentru Dumnezeu, nici pentru Credinţă, nici pentru Biserică.
Însă negreşit că, în familiile în care era multă dra- goste şi o adevărată grijă părintească, care, de obi- cei, sânt nedespărţite de credinţa în Dumnezeu, in- diferent de ispitele prin care treceau, copiii ajungeau persoane mature, sănătoase şi aşezate. În celelalte familii, unde dragostea lipsea, sau nu era îndeajuns, oricât ar tăgădui-o părinţii şi oricât s'ar îndreptăţi până în pânzele albe, copiii ajungeau să decadă fizic şi moral, devenind ori robi ai alcoolului şi droguri- lor, ori criminali sau sinucigaşi.

Fie-le tuturor ţărâna uşoară şi Dumnezeu să ierte sufle- tele lor.

JOI, l0 IULIE 2003

Nu cu mult timp în urmă, tata mi-a trimis un al- bum care cuprindea o monografie despre Duşan Gherzici şi creaţiile lui, pe care-l primise la un ver- nisaj. Fratele lui Ghera s’a străduit foarte mult să ducă la bun sfârşit acest proiect, pe care-l tipărise în condiţii deosebite. Când l-am primit, m’a cu- prins bucuria, cu toate că în acelaşi timp am avut încredinţarea că, răsfoindu-l, mă aşteaptă tulburari şi amintiri răscolite. Aşa a fost. Îndată ce-am întors prima pagină, parcă mi-am deschis trecutul cel uitat şi alungat cu bună-ştiinţă: anii ‘80 şi ‘90 în Belgrad şi New York, persoane, locuri şi întâmplări comune şi, mai ales, chipul cunoscut şi drag al fratelui şi prie- tenului meu din copilărie, Ghera. Îndată a urmat o strângere de inimă şi-un junghi în piept pentru vre- murile trecute şi pentru clipele frumoase şi pentru mulţi care nu mai sânt acum printre noi. Alături de schiţele şi tablourile lui Ghera, multe fotografii de- ale lui: el singur, cu alţii, cu mine, Belgrad – New York – Paris. O perioadă intensă, urbană, creativă, dar plină de păcate. Creativă, dacă ne luăm după operele de avangardă cu adevărat de calitate, dar plină de păcate, dacă-i cercetăm roadele, care-au fost morţile atâtor tineri plini de talent. O întreagă generaţie de pictori, muzicieni şi artişti… în groapă. *O, Doamne, nu pot să nu tresar, nu pot să nu mă tân- gui, ci iartă-mă, nu pot uita acele vremuri, nici oame- nii, nici*

tinereţea-mi păcătoasă, nestrunită, pentru care

strâmte mi-erau toate, fie metropolă, fie pământu-ntreg. Iartă-mi şi lacrimile de acum, căci nu-s din cele dulci, de rugăciune, ci aspre, de tristeţe amară, pentru ce-a fost trăit şi s'a sfârşit aşa, căci, Doamne, dacă Te-aş fi cunos- cut din vreme, pe Duşan a-l fi ajutat puteam, aşa cum mie însumi reuşit-am să-mi ajut, cu darul Tău. De ce atâtea chinuri pătimit-am, Doamne? Mari păcătoşi, cu- adevărat îmi pare, mari păcătoşi am fost cu toţii şi, dintre toţi, dintâiul fost-am eu.

SâmbĂTĂ, l2 IULIE 2003

Ce preţuieşte oare şi ce înseamnă când despre ci- neva se spune c-ar avea „lumea lui interioară”? De obicei, asemenea cuvinte se spun despre cei creativi şi talentaţi, despre artişti. Dar credeţi că, pentru ei, „lumea asta interioară” este o binecuvântare sau un chin? În cele mai multe cazuri, dacă-i privim pe cei mai faimoşi artişti din lume, care-au umplut cu pânzele lor muzeele şi cărţile de istoria artei, ve- dem că, totuşi, a fost numai chin. Mai limpede se vede îndeosebi din felul în care şi-au sfârşit vieţile şi cum au evoluat carierele lor artistice. Cei mai mari pictori, mulţi scriitori şi genii muzicale, dacă nu de la început, atunci cu siguranţă în timp, au ajuns dezechilibraţi, tulburi, robi feluritor patimi, însinguraţi, nefericiţi. Mulţi au sfârşit prin sinu- cidere, în deznădejde, sau omorându-se încet, în vi- cii. Talentul, pentru un om înzestrat, poate în egală măsură să îi fie izvor de bucurie, împlinire şi linişte lăuntrică, sau grea povară, pedeapsă şi blestem. Cum oare-i cu putinţă să se deschidă o asemenea prăpastie pentru acelaşi talent? Explicaţia este una singură: totul depinde de conştiinţa cu care artis- tul îşi priveşte fiecare darul său. Artist, sau om de ştiinţă (căci arta şi ştiinţa se întâlnesc într’un punct), dacă înţelege limpede că harul pe care-l are nu-i al său, ci vine de la o putere înaltă, aceeaşi putere care l-a adus pe lume şi i-a dat întâi viaţă, apoi talent, acela care

mai înţelege încă faptul că puterea asta

este Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Ziditorul tuturor celor văzute şi nevăzute, cel mai măiestru Artist, numai acela cu adevărat va culege roadele talentu- lui cu care-a fost înzestrat şi, înnobilându-l printr'o smerită conştiinţă, îl va înmulţi şi-l va duce la plinire, folosind astfel o întreagă omenire cu darurile şi creaţiile sale.

Pe de-altă parte, cel care, înzestrat fiind cu talent ar- tistic, se află într'un întuneric duhovnicesc şi în orbi- rea necunoaşterii de Dumnezeu, curând va fi căzut în cursa de neocolit a iubirii de sine şi-şi va conside- ra talentul ca fiind ceva ce-i aparţine, propriu fiinţei sale, primit de la „mama natură," crezându-se „ales" şi mai presus de „restul fiinţelor omeneşti." O astfel de persoană, mai devreme sau mai târziu, va cădea într'o primejdioasă stare de înşelare sufletească şi duhovnicească, o stare de amăgire de sine, care-l va duce treptat la mândrie şi auto-idolatrie, prile- jul „prin excelenţă" pentru a sfârşi fie în nebunie, fie în sinucidere. De ce se întâmplă aşa? Cel care, înzestrat fiind cu talent şi care, în sinea lui, se crede
„altfel" decât ceilalţi, mai bun şi mai înalt în toate, în scurtă vreme negreşit îi va dispreţui pe toţi aceia care nu sânt dăruiţi asemeni lui, în fapt, pe majori- tatea oamenilor. Dispreţul trece în ură (conştientă sau inconştientă), iar ura este starea potrivnică dra- gostei, adică lipsa ei. Cel ce nu are în sine dragoste pentru întregul neam omenesc, acela încetează să-şi mai împlinească rostul pentru care Dumnezeu i-a dat viaţă. Despre Însăşi Fiinţa lui Dumnezeu şi de- spre Energiile sale necreate nu putem spune multe, dar

un lucru ştim neîndoielnic: *Dumnezeu dragoste este.* /I In. 4:8/ Dragostea adevărată nu caută ale

sale, ci se revarsă asupra tuturor, fără să caute cu deosebire la unii sau la alţii, mici sau mari. În cel în care dragoste nu-i, nu-i nici Dumnezeu, iar în cel în care nu-i Dumnezeu, cineva trebuie să intre, iar acela nu-i nimeni altul decât potrivnicul Lui, vrăjmaşul, stăpânitorul văzduhurilor şi-al lumii de aici, satana. El doar aşteaptă. Şi-i aşteaptă mai ales pe-aceia care, după Pronia de nepătruns a lui Dum- nezeu, au primit mai multe daruri decât ceilalţi, aşteaptă ca să-i frângă prin însăşi iubirea lor de sine, prin auto-idolatrie. Dar să înţelegem, această auto- idolatrie, pe care satana a însămânţat-o într'ascuns, în esenţă nu e o „închinare la om," ci la satana: „satanolatrie." Atunci duhul rău, treptat, pe faţă sau pe-ascuns, începe să-şi arate chipul în creaţiile aces- tor artişti înzestraţi şi asta-i cel mai uşor de urmărit în artele plastice. De bună seamă, artistul însuşi nicodată nu va recunoaşte aceste semne ca fiind ale satanei, ci pur şi simplu va mărturisi că, pentru el, sânt „provocări artistice" sau „libertăţi de creaţie," susţinând că binele şi răul sânt chestiuni relative. Bunăoară, în religiile Orientale, zeii sânt înfăţişaţi în artă fără ascunzişuri ca fiind demoni şi princi- pii active ale distrugerii. Sânt reprezentaţi în toată hidoşenia lor monstruasă şi atroce, cu o precizie desăvârşită şi cu o inspiraţie artistică deosebită.
Pentru toate cugetele şi faptele lui, omul trebuie să primească energie din afară, căci el, zidire fiind, nu are în sine acea energie. Şi energia adevărată, talentul, o va primi de la Dumnezeu Ziditorul, în vreme ce de la satana va primi o energie

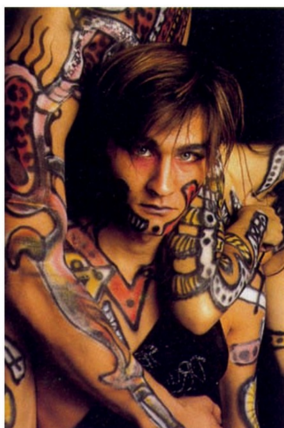
înşelătoare, vremelnică, nimicitoare, nedesăvârşită, fără viaţă. Talentul, omul nu şi-l poate însuşi dărui de la sine

– cu toate că, poate, multora aşa le pare – ci trebuie să-l primească de undeva, dintr'un *izvor* aflat în afara lui. Cea mai mare tragedie se petrece atunci când omul se supune amăgirii puterilor rele, care prin gânduri îl conving că, de fapt, nu există nici un fel de „forţe," nici Dumnezeu, nici diavol. Că toate astea sânt doar născociri şi că el singur îşi este iz- vorul propriei existenţe, sau natura (în cel mai bun caz). Şi astfel va ajunge să se creadă măsura tuturor lucrurilor. Un asemenea om îşi este sieşi etalon, idol şi dumnezeu. Şi unde o să-l ducă toate astea? La retragerea energiilor dumnezeieşti şi la pierderea harului din suflet. Un asemenea om va deveni pus- tiu şi gol, flămând duhovniceşte, fără măcar să fie conştient ce i s'a întâmplat şi căutând să-şi umple golul din suflet cu orice crede că-l va mulţimi, cu triste desfătări vremelnice. Mai mult sau mai puţin, prototipul artistului contemporan este al unui indi- vid iubitor de stimulenţi chimici, narcoman, alcoolic sau închinor unor patimi mai ascunse, dintre care mutaţiile sexuale sau promiscuitatea sânt pe primul loc, după care vin şi celelalte. Pentru o asemenea persoană, din păcate, talentul se preface în blestem, calvar, chin şi pieire. Sânt mulţi dintre aceştia în zilele noastre, eu însumi dintre ei am fost, dar prea puţini sânt cei conştienţi că, tot ce au, lui Dumnezeu se datorează, Cel mai de seamă Dătător de daruri – şi că uşor pot pierde totul. Sânt binecunoscute atâtea cazuri de pierdere a „inspiraţiei," artişti care au înce- tat să mai picteze, să mai scrie sau compună, să mai creeze fie pentru o vreme, fie pentru

totdeauna.

Doamne, fă ca lumea întreagă, mai cu seamă artiştii şi oamenii de ştiinţă talentaţi, fă-i să înţeleagă de unde

au primit însuflarea, puterea şi îndemnul de-a crea. Şi, Doamne, celor ce prea curând plecat-au dintre noi, le iartă înşelarea în care-au fost căzuţi şi, după mare mila Ta, la învierea morţilor, cu noi îi pune laolaltă în Îm- părăţia Cerurilor, împărăţia artelor, împărăţia bucuriei nesfârşite, dată de cel mai mare dar primit vreodată de la Tine – viaţă cea adevărată.

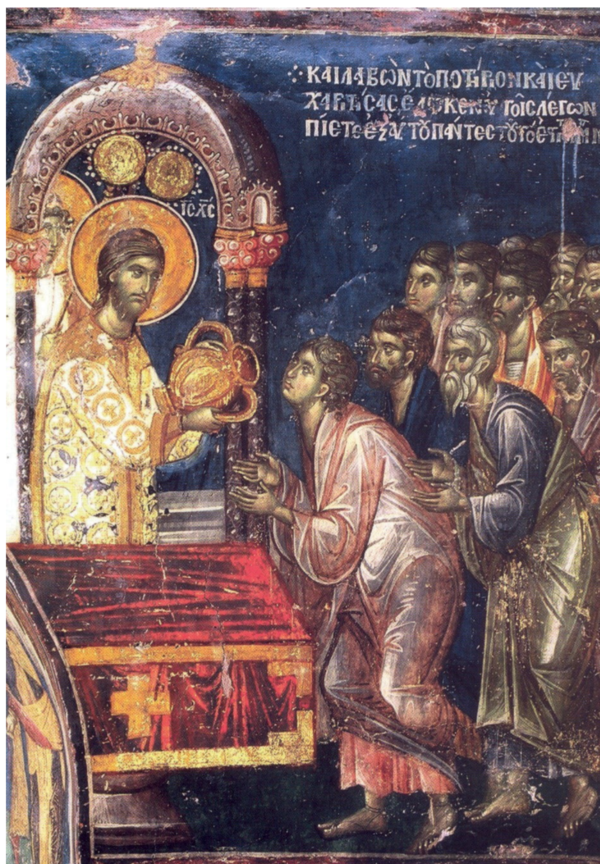
„Plantele vii“ ale lui Ghera – membrii trupei Ekaterina Velika

VINERI, l8 IULIE 2003

Cum se vindecă sufletul? Rana lui, cum se lecuieşte oare? Dar poate sufletul rănit să fie, dacă nu-i nici organ, nici nu ştim ce este, nici unde este, nici nu-l putem atinge, nici localiza, nici să-i găsim hotarul? Şi totuşi, sufletul există – cu asta toţi sântem de acord. Pentru că, dacă sufletul poate fi rănit, înseamnă că există, este viu. Ceva mort nu poate fi rănit, cel mult se poate altera. Cu toate astea, un suflet rănit doare. Doare ceva în piept, doare tot trupul, doare toată fiinţa noastră. Căci sufletul este alcătuit dintr'un ţesut nematerial, duhovnicesc. Şi tot la fel cum tru- pul poate fi rănit, asemenea se întâmplă şi cu sufletul. Există răni mici sufleteşti, nu foarte adânci, care trec uşor şi se uită repede. Sânt altele care ţin mult şi dor mai mult, pentru a căror vindecare trebuie să treacă ceva vreme. Mai sânt şi „răni vii," de nevindecat, din pricina cărora sufletul suferă o viaţă, dar sânt şi răni pe care sufletul nu le poate îndura şi din pricina cărora moare.

În popor există o vorbă: „Timpul le vindecă pe toa- te." Cele mai multe din durerile sufleteşti fie se micşorează cu vremea, fie trec cu totul, precum se întâmplă şi cu trupul. Când trupul e rănit, îndată sângele se încheagă şi apare coaja, care apără rana de factori externi şi opreşte sângerarea. Apoi începe formarea accelerată a noilor celule, care întreţes în- treaga rană în toate direcţiile; se face o nouă coajă, se refac capilarele şi terminaţiile nervoase. În cele

din

Împărtășania Apostolilor - Biserica Sf. Nikolaos Orfanos

urmă, vechea coajă cade şi, în locul rănii, rămâne un ţesut nou, roşiatic, care în timp va ajunge la aceeaşi textură cu restul pielii sau, dacă rana a fost mai adâncă, rămâne un semn. Omul nu poate face lucru- rile astea conştient şi, cu atât mai puţin, nici trupul nu le poate face. Altcineva conduce acest proces, ci- neva care cunoaşte mult mai bine corpul omenesc şi viaţa, mult mai bine decât omul însuşi.

Acest proces de vindecare a rănilor trupeşti este studiat în detaliu de multă vreme şi medicina îl cunoaşte bine, căci a putut fi observat, urmărit şi cercetat, în vreme ce vindecarea rănilor sufleteşti (de care se ocupă psihologia şi psihiatria contemporană, dar superficial şi fără rezultate spectaculoase), au rămas unele din cele mai mari taine pentru cugetul omenesc. Cu toate acestea, ştim că sufletul este mult mai sensibil decât trupul, deoarece ţesutul duhov- nicesc din care e alcătuit este cu mult mai fin decât ţesutul epidermei, ligamentelor sau oaselor.

La suflet, adesea nici nu ne gândim şi mai c-am fi gata să spunem că nici nu există. Dar când sufletul trăieşte o durere intensă sau o mare bucurie, atunci sântem conştienţi şi siguri că în noi există ceva viu, care este în acelaşi timp şi fiinţă în sine, şi parte ne- despărţită a noastră. Sufletul are un fel de viaţă a lui, ascunsă simţurilor noastre, dar de această viaţă a lui depinde lucrul cel mai de seamă pentru om, mult mai important decât sănătatea trupească: liniştea lăuntrică, împlinirea, împăcarea, bucuria şi pofta de viaţă. Când sufletul este rănit, toate sânt clătinate şi, pentru om, nimic nu mai contează şi nimic altceva nu-l

mai poate mângâia, nici sănătatea trupească, nici bogăţia materială. Cum să se lecuiască rana din

Ghera - Figură pe masa roșie

suflet, de vreme ce noi nu sântem convinşi uneori nici dacă sufletul există? Şi totuşi, sufletul ne doare, iar acea durere, cu timpul, fie va creşte, fie va trece. Vedem că nu ne putem vindeca sufletul doar aşa, că vrem noi, la fel cum nu putem s'o facem nici cu rănile trupeşti, pentru care doar putem să le grăbim vindecarea, dar procesul însuşi e dincolo de puteri- le noastre. Tot astfel se întâmplă şi cu sufletul.
Sufletul este zidire, dar duhovnicească, nu trupeas- că. În toate lucrurile, ca ele să existe şi să dăinuie, tre- buie să domnească o alcătuire lăuntrică armonioasă, care să urmeze unor legi. Când, în lumea materiei, legile se clatină, materia ajunge ori să se schimbe, ori să se destrame. Asemenea, în lumea duhovnicească, dacă se ajunge la clătinarea armoniei ei lăuntrice, su- fletul începe, la rându-i, să se schimbe. Treptat, în el va domni haosul, tulburându-i atmosfera lăuntrică. Şi, pentru că sufletul nu-i nici aer, nici apă, care se liniştesc oarecum de la sine, după trecerea furtunii, înseamnă că ţesutul duhovnicesc al sufletului nu-i tămăduit numai de simpla trecere a vremii, ci de aceeaşi putere care le învaţă şi pe celulele trupu- lui ce trebuie să facă îndată după rănire. Cum oare poate această putere să lucreze atât de bine şi să tămăduiască desăvârşit şi rănile trupeşti, şi rănile duhovniceşti? Tocmai pentru că ea este aceea care a plăzmuit din nimic şi lumea duhovnicească, şi pe cea trupească, şi-atunci ştie foarte bine cum să lecuiască ceea ce însăşi a zidit.
Ar trebui să ne întrebăm acum care-i deosebirea între duh şi materie? Şi una, şi cealaltă sânt zidite

– şi, cu toate acestea, sânt atât de diferite. Însă, la o privire mai adâncă, de fapt nu-i nici o diferenţă. La

Înger la Venirea Domnului - Mănăstirea Chora

temeiul amândorura se află energia Dumnezeiască, dragostea Dumnezeiască. Doar că materia este mai concentrată, de aceea se şi poate pipăi şi vedea, în vreme ce duhul este rarefiat, dar Sfântul Duh le ţine pe amândouă. V'aţi întrebat vreodată cum poate fi rănit ceva ce nu poate fi pipăit? Şi cum poate fi vin- decat, dacă nu poate fi văzut? Ţesutul duhovnicesc al sufletului este alcătuit din nişte fibre ale puterii, ale vibraţiei, ale mişcării energiilor necreate, care alcătuiesc ţesătura în care se află inima sufletului, precum măduva se află în ţesătura foarte fină a ţe- sutului conjunctiv. Această inimă a sufletului este ca un izvor din care ţâşneşte viaţă. Glandele trupu- lui produc hormoni, care sânt cele mai importante substanţe ale organismului, fără de care viaţa nu ar putea exista. Iar sufletul produce hormoni duhov- niceşti, de care depinde întregul microcosmos al fiinţei omeneşti. Dumnezeu, care l-a zidit pe suflet, El singur ştie cum să-l vindece. Îi este deopotrivă părinte şi doctor. El singur ştie cum să întoarcă ha- osul în rânduială, El singur ştie cum să potolească tulburarea puterilor duhovniceşti ale sufletului, iar toate acestea le dobândim de la El printr'o lucrare deosebită, numită *rugăciune*.

Există şi momente în care sufletul se bucură. Se spu- ne în popor: „Mi-a săltat sufletul de bucurie." Cine poate *sălta*, cine se poartă atât de viu? Să fie oare un
„ceva" fără de trup, de-a cărui existenţă nu sântem întru totul siguri? Nu are nici ţesuturi şi nici nervi. E sufletul. El se bucură curat, ca un copil, *saltă* de bu- curie. *O, Doamne, învaţă-ne cum să dobândim cât*

mai multă bucurie şi cât mai puţină durere! Spune-ne, ce se întâmplă cu puterile duhovniceşti ale sufletului atunci

când el se bucură? Ce se întâmplă în acele clipe? Când bucuria sălăşluieşte în inima sufletului, atunci acea tainică glandă duhovnicească produce şi mai multă viaţă, şi mai mulţi hormoni duhovniceşti şi sufletul înfloreşte şi dă roade. Şi-atunci, cum să adunăm cât mai multă bucurie duhovnicească pentru suflet? De fapt, această întrebare este chiar esenţa Credinţei Ortodoxe şi principalul motiv al venirii lui hristos pe pământ: biruirea şi nimicirea păcatului, tămădu- irea sufletului, înzdrăvenirea lui, creşterea, coacerea şi rodirea lui. Iar rodul lui este virtutea, care-i dă aripi să treacă lin prin viaţa asta trăită în trup şi, mai presus de toate, care îi dă putere ca, după moar- tea trupească, să zboare şi să treacă fără a fi oprit în văzduh, ajungând cu bine în viaţa veşnică.

***

În cele din urmă, ştiu că multora, dar mai ales per- soanelor apropiate de cei pomeniţi aici, nu le va fi lesne să parcurgă paginile de faţă. De aceea lor, şi îndeosebi mamei lui Duşan şi fratelui său, le cer iertare. Şi totuşi, cu mai multă putere, îi rog să înţeleagă motivul pentru care-am scris această carte, căci Duşan de-acum nu mai este printre noi şi pentru el nu mai putem face nimic, afară doar, de bună seamă, de rugăciunile pentru iertarea su- fletului său. Dar încă mulţi mai sânt pe lume, prea mulţi care pornesc, sau deja pornit-au pe aceleaşi căi ca Duşan, şi ei sânt tot copiii şi fraţii cuiva. Pen- tru aceştia m’am aşternut eu la scris. N’am vrut în cartea asta nici să rănesc, nici să întunec chipul şi amintirea

dragului meu Ghera, căci toţi care l-am

cunoscut ştim ce suflet nobil şi bun a fost, cum rar se întâlneşte, precum şi unul dintre cei mai mari tineri pictori din lume, dar care, din păcate, înşelat fiind de mincinoasele valori ale acestei vieţi, a apucat pe căi rătăcite, la fel cum s'a întâmplat cu atâţia alţii înainte şi după el.

Mai ştiu şi că prin aceste rânduri smerite n'o să iz- băvesc şi n'o să împiedic lumea de la pieire, dar mă rog şi nădăjduiesc ca măcar unul din aceşti copii talentaţi, care vor citi cartea asta, să cugete şi să-şi vină în fire la vreme, ferindu-se astfel de capcana pe care Duşan n'a reuşit s'o ocolească. De bună seamă, n'am vrut să afirm aici că arta ar fi ceva rău în sine, Doamne fereşte, căci toţi cei dăruiţi cu talent de la Dumnezeu, pentru orice fel de lucrare, sânt datori să nu-l îngroape, ci să-l înmulţească. Dar, cu acest prilej, vreau să-i îndemn să-şi vadă înzestrarea ca pe un dar primit de la Dumnezeu şi să le spun că, dacă o vor înnobila prin rugăciune şi prin mulţumi- re, atunci Însuşi Duhul Sfânt va modela şi va îndru- ma lucrarea lor, pentru a fi spre folosul, şi nu spre pieirea sufletului. Într'acest chip, multe capcane şi primejdii fi-vor ocolite.

Conştiinţa mea, faţă de care n'am vrut să greşesc, m'a îndemnat să fac astfel şi, cum spunea şi patri- arhul nostru, Pavel, *„Zis-am şi-am mântuit sufletul meu.”* Cine are urechi de auzit, să audă.

POSTFAŢĂ

Azi, aşezându-mă la poalele Muntelui Mokra Gora, în părţile Raşkăi, sub acoperământul şi ocrotirea Sfântului Petru de la Korişa şi a Mănăstirii Ţârna Reka, îi mulţumesc lui Dumnzeu că mi-a salvat sufletul din acele zile grele şi primejdioase ale tinereţii mele şi că m'a binecuvântat pentru viaţa monahală şi pentru petrecerea în *liniştire*[13] între aceste stânci însorite şi tăcute.
Câteodată noaptea, când ies şi stau sub cerul înste- lat şi îmi închipui cum suflă veşnicia printre stele şi peste acest Pământ plin de păcate, Îl rog pe Dumne- zeu să sfârşească odată cu zidirea asta căzută, să ne dăruiască izbăvire din moara morţii şi să ne facă o punte Cerească pentru a trece în braţele Lui, în viaţa veşnică.

13. *Liniştirea (isihia)* este pacea inimii, starea netulburată a minţii, slobozirea inimii de gânduri, de patimi şi de înrâurirea mediu- lui înconjurător. Este sălăşluirea întru Dumnezeu. Isihia este ca- lea prin care omul poate dobândi îndumnezeirea, trecând prin curăţia inimii şi luminarea minţii. *Isihastul (sihastrul)* este cel ce se străduieşte să dobândească această *isihie*, prin *Rugăciunea inimii*: „Doamne Iisuse hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieş- te-mă,” aflându-se sub îndrumarea unui duhovnic încercat. Isihia face parte din *tradiţia Creştin-Ortodoxă* şi are valoare doar în cadrul acestei tradiţii, deoarece trebuie trăită împreună cu o viaţă liturgică, îndeosebi împreună cu participarea la Sfintele Taine, mai ales la Spovedanie şi Împărtăşanie. *Rugăciunea ini- mii*, săvârşită fără călăuzirea unui duhovnic îmbunătăţit,

duce la înşelare, nu la îndumnezeire. (n. red.)

FRATELUI dUşAN

Fratele meu iubit,
Pusu-ţi-au nume de Suflet[14]
la botez. Nu vreau să ajung
la 40 de ani, Spuneai tainic
când erai mic.
Sfintul Savva, primul între Sârbi, curmatu-
ţi-a stihiile vieţii,
Trăgându-te spre Serbia Cerească, din chinuri sloboz-
indu-te.
În ziua praznicului său te-a dobândit de la Dumnezeu.

Puteam şti, oare, dragul meu,
Când oarecând pe mări
cutreieram, Că într'o zi,
precum privighetoarea,
Cânta-voi la pomenirea ta cu
lacrimi: Doamne miluieşte!
Ci doar jumate a rămas din mine aci,
Iar cealaltă jumate cu tine a plecat la Ceruri.

Doamne, ia-mă şi pe mine, căci la fel
am fost, În faţa Ta, mai mult
păcătuit-am,
Cum pentru el ai rânduit, aşa să-mi fie mie.

Un an trecut-a, vor mai trece
o sută. Eu, mai departe, ca
privighetoarea, Cu credinţă

în mila Ta, cânta-voi:
Doamne miluieşte!

14. *Duşa* înseamnă *Suflet* în limba Sârbă. (n. trad.)

CUPRINS

COLOFON

Traducere/ Ionuț și Sladjana Gurgu
Redactor/ Anca Stanciu
Layout / Atelieruldegrafică.ro
Concept grafic copertă/ Dennis Popescu
Dtp/ Remus Brihac
Tipar/ Accent Print Suceava **Editura Predania/** CP 67, OP 13 București,
www.predania.ro
Distribuție/ Supergraph/ 021 320 6119

ISBN 978-606-8195-20-9

Carte apărută cu sprijinul Asociației „Așezămintele Sfântului Mare Mucenic Mina” www.asfmina.ro